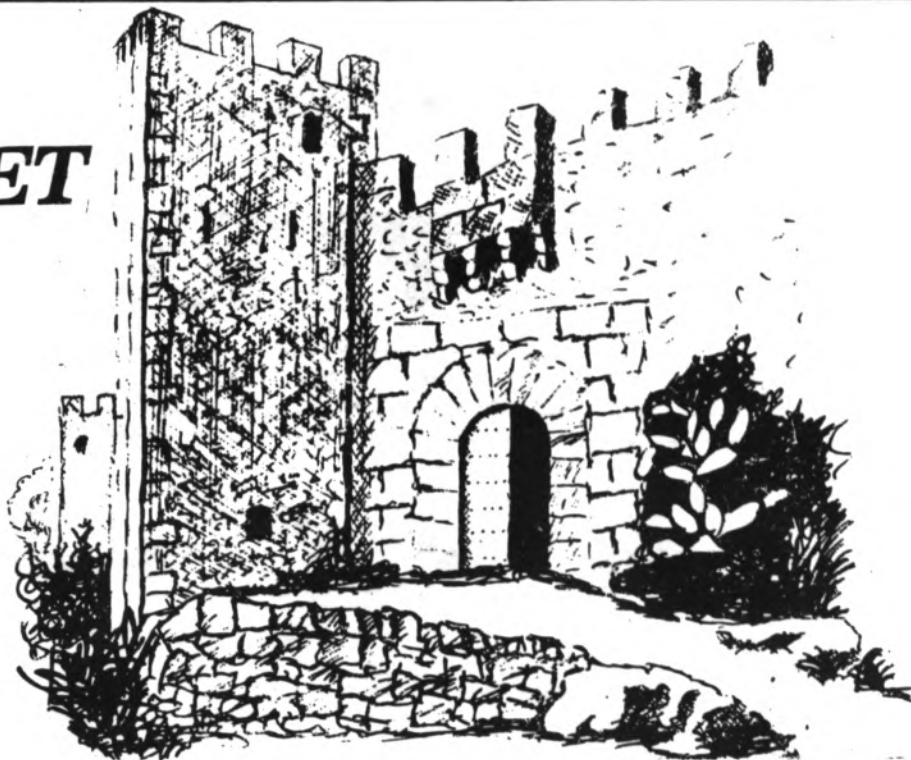

PREKS
FOR DINA

PORTALET

DEU ANYS? DEU ANYS!

Podríem, els qui feim "Cap Vermell", utilitzar tots els tòpis a l'ús per glossar l'aconteixement que suposa per a nosaltres el desè aniversari d'aquesta publicació; desè aniversari que es compleix, precisament, amb aquest número. Però no farem res d'això, ni per bé ni per mal. Som aquí i prou. I som aquí perquè volem, perquè ens agrada fer això que feim, perquè "Cap Vermell" és el mitjà de comunicació que podem i sabem fer i perquè aquesta brusca no és millor ni pitjor que tocar amb la banda de música o ballar de bot o organitzar carreres de cavalls...

Mentiríem si no diguéssim que més de dues vegades hem estat temptats d'enviar-ho tot a porgar fum, però ja qui no li ha passat això més de dues vegades en qualsevol activitat que desenvolupi? Darrerament n'hem parlat molt seriosament de deixar-ho anar, però no volem que qualcú es pugui pensar que aquest "Cap Vermell" s'arronsa quan arriben les primeres ones. Ca barret! Ha d'ésser més gros el temporal per fer-lo recular.

Així que hem decidit de renovar el nostre compromís amb els lectors, no per deu anys més perquè d'aquí a deu anys no sabem ni on serem, però sí al manco per un altre any. Sortirem sempre que estiguem en disposició de fer-ho i si podem treure quinze números no en traurem dotze, però si solament en podem treure deu no ens ho retregueu. Hem avisat.

No feim publicitat, l'Ajuntament ens segueix ignorant (som l'únic grup local que treballa per la cultura que no rep cap ajuda municipal, però a nosaltres sí que ens ha trobat l'Ajuntament quan ens ha necessitat), cobram als subscriptors l'estrictament necessari per cobrir les despeses d'impremta i de material (hi posam doblers dels nostres i tot el temps que us pogueu imaginar). Però ens agrada. Ens ha d'agradar, perquè si no ja ens direu què punyetes feim aquí. I, encara que els escèptics de sempre ni s'ho puguin imaginar i els qui sempre van darrera la pesseta siguin incapaços d'entendre-ho, "Cap Vermell" ha arribat al desè aniversari perquè ens empeny un sentiment de servei al nostre poble, perquè creim en la necessitat d'actituds gratuïtes i perquè l'altruisme ens sembla un camí necessari per evitar que la nostra societat es converteixi definitivament en una jungla.

Naturalment, anant així per la vida no podem pensar en modernitzar les nostres estructures, comercialment som un fracàs, i per això "Cap Vermell" segueix mantinguent una presentació, un aspecte exterior, que no es correspon amb la qualitat indiscutible de la majoria del seu contingut. Avui ja hauríem de disposar d'un ordinador que ens permetès un tractament de textos adient i d'una impressora lasser que ens proporcionàs una rentada de cara de la revista. Evidentment, amb els ingressos de què disposam això és pura utopia. Ni d'aquí a deu anys més.

Ja veurem. No ens posem nerviosos. Intentem, de moment, seguir fent durant el temps que a "Cap Vermell" li quedi de vida, el millor producte de què siguem capaços. I, sobretot, intentem seguir fent un producte autènticament plural, obert a tots i amb participació de tots els qui s'hi sentin cridats. Per nosaltres no quedarà.

Salut i sort. Tant de bo ens poguem tornar a trobar d'aquí a deu anys més. Però, si mentrestant s'ha de morir qualcú, que aquest sigui "Cap Vermell". Vosaltres ni ho provàssiu.

Novembre

18 - L'associació de la Tercera Edat de Capdepera "Ca Nostra", organitza el seu dinar-festa anual a l'hotel "Dos Playas".

Els alumnes del Centre Cultural Banda de Música de Capdepera ofereixen el seu concert anual.

22 - Festa de Santa Cecília. Molts de músics i cantaires de la Coral assisteixen a missa. Aquests últims, els cantaires, fan una xocolatada a Ca'n Patilla.

24 - Es produeix, enmig d'una gran expectació, l'esperat recital de piano de la concertista local Maria Antònia Gomis, que finalment és tot un èxit. Maria Antònia es va superant per moments, acabant brillantment i donant mostres de la seva vàlua indiscutible.

Manuel del Castillo, cap d'atenció primària de Insalud diu a la premsa: "Los PAC garantizan la atención a los enfermos en diez minutos". Es refereix als problemes de Capdepera i d'altres pobles dient que responen a rivalitats entre pobles.

Espectacular incendi, amb quantiosos danys materials a l'hostal "Moron".

26 - Ens assabentam que Pere Cortada i Maria Antich han aconseguit el primer premi sobre temps lliure atorgat per la Direcció General de la Joventut, amb el seu treball "Temps lliure i associacionisme juvenil; concepte i ús". Enhorabona.

Desembre

2 - La Banda de Música dóna el concert de Santa Cecília. Es presenta l'obra d'Enrique Pastor "Els Reis de Capdepera", composta per a l'escenificació d'"El Rei Herodes". Gra èxit.

3 - A la fi comencen les emissions de les cadenes privades de televisió, que ens permeten descobrir que no són cap cosa de l'altre món.

4 - Bartomeu Pallicer és elegit nou president del Centre Cultural Banda de Música. Li desitjam sort i encert.

6 - A l'Ajuntament es presenta el llibre "Capdepera i els Reis", del que n'és autor Sebastià Ferrer "Maleter", editat per l'Ajuntament. En trobareu més informació a altres indrets d'aquest número.

9 - Fernando Mingorance corr i acaba la Marathon de Calvià. És el tercer atleta local que cobreix la distància de 42'195 quilòmetres. Abans ho havien fet Bartomeu Garau i Xisco Vives.

15 - Uta Weyand, dins del programa "Un hivern a Mallorca", dóna un concert de piano a l'església de Cala Rajada.

El vespre es desenvolupa la II Ginkama de l'Esperança. Més de cent participants i xocolatada per acabar.

17 - Completes de l'Esperança. Llorenç Tous, malalt, no pot predicar i ho fa Rafel Umbert. Després, a la Plaça des Sitjar, ball obert i torrada, amb poca animació.

segueix...

18 - Ofici de l'Esperança el dematí. El decap-vespre té lloc la tradicional processó.

Es cala foc un pis del carrer Reis Catòlics de Cala Rajada. Nombroses pèrdues. No hi ha víctimes.

21 - Madò Antònia Ferrer Rosselló "Ratera" compleix 100 anys. Se li ret homenatge al que es suma tot el poble. Trobareu una entrevista amb ella en aquest número.

La Coral "S'Alzinar" dona un concert nadalenc a l'església de Cala Rajada.

Constatam que en el Passeig Marítim de Cala Rajada hi opera un grupet de d'annerots que es dediquen a rompre faroles, a destrossar cabines telefòniques, a trabucar contenidors de fems i a matar moixos amb sadisme. Sembla que hi ha hagut denúncies sense massa resultat.

23 - La Coral repeteix a l'església de Capdepera el concert de nades.

24 - Matines a les nostres esglésies, un xic folklòriques per al nostre gust. Excessiva parafernàlia.

29 - A la Plaça des Sitjar, l'agrupació "Castell de Capdepera" ofereix un homenatge a Elionor Gómez-Quintero, amb participació de nombrosos ex-membres de la dita agrupació. A Elionor se li fa entrega d'una escultura de Pere Pujol, magnífica.

30 - La Banda de Música dona un nou concert a l'Església de Sant Bartomeu. Nombrosa assistència i nou èxit de la formació que dirigeix Enrique Pastor.

31 - Ens demanam què passa amb el petroli agrícola. Resulta que CAMPSA suministre a la benzinera d'Artà el petroli agrícola però no ho fa a la de Cala Rajada. Aquest petroli està subvencionat per l'Estat i després de la desaparició del monopoli pareix que CAMPSA posa entrebancs per al suministre. No sabem com, però els artanencs ho han arreglat. Què ha passat a Capdepera? Dieun que estan moguent els fils per arreglar-ho.

31 - Molta marxa als distints locals nocturns de Cala Rajada amb motiu de la Nit Vella. Concentracions davant les esglésies per despedir l'any.

Gener

6 - Espectacular arribada dels Reis, enmig d'un muntatge de llum i so realment sorprenents. Una gentada.

7 - Festa dels Reis. Repartiment de juguetes.

A la Plaça des Sitjar, nova representació d'"El Rei Herodes". Bona assistència de públic i èxit total.

10 - "El Rei Herodes" es representa al Teatre Municipal de Manacor.

LLOCS DE VENDA:

- Els dos estanys de Capdepera
- Llibreria L'Orient
- Llibreria Cala Rajada
- Casa del Mar
- Es Sitjar

CAPDEPERA - CALA RAJADA

Punyides

- Com més majors ens feim més infants pareixem.
- Sabeu que n'hi ha de molts que el feim, el conte de "la lletera"!
- Com més corrs, més via fas, com més via fas més grós és l'esclat.
- Per molt que ho volgum aparentar no hi ha ningú realment lliure. Tots ens posam traves els uns als altres.
- El que si és cert és l'adagi aquell que diu que "tot és segons el color del cristall amb què es mira".
- Que ho serà d'inútil que intentem animar una altra persona, si nosaltres pensam de la mateixa manera que ella pensa!
- I quina desil.lusió quan comprovam que allò que creim dedicat exclusivament a nosaltres és aplicable a qualsevol altra persona!
- Seria tan agradable que sempre que parlam els altres entenguessin el que volem dir...
- La nostra soledat interior la notam més quan comprovam l'alegria dels demés.
- Us heu fixat com som de bons al.lots per aquestes dades? I com ens estimam! A tothom desitjam pau i amor i així ja no ens n'hem de preocupar durant la resta de l'any.
- Us ha tocat la grossa de Nadal? Conformitat, germans, a mi tampoc.
- Vosaltres creis això d'any nou, vida nova? Jo no. És més fàcil canviar d'any que de sentiments.

ERISSO

AQUEST NÚMERO L'HEM FET:

Joan. Nebot
Mari-Germa Melis
Joana Colom
Maria Vives
Pep Terrassa
Llucià Sirer
Mª Antònia Nadal
Jaume Fuster
Ani Muñoz
Antoni Amorós
Gabriel Torres
Antònia Vila
Mª Rosa Galmés
Magdalena Tous

BOLLETÍ DE L'OBRA
CULTURAL BALEAR

Capdepera - Cala Rajada

DESEMBRE 90 - GENER 91

Via Joan Carles I, s/n
Capdepera

Dipòsit Legal: 197/80

Imprimeix:
APOSTOL Y CIVILIZADOR, Petra

Els articles publicats en aquesta
revista expressen únicament
l'opinió dels seus autors

CAP VERMELL -06-

DURANT EL MES DE NOVEMBRE...

Han nat:

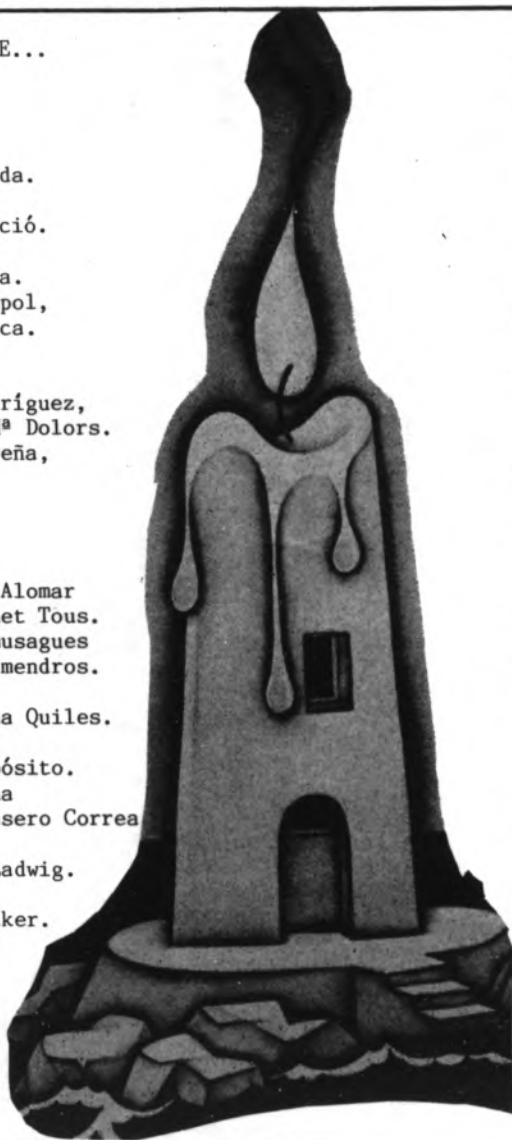
Albert García Ordinas,
de Carles i Margalida.
Sandra Saavedra Moya,
d'Antoni i Purificació.
Cristina Valent Peláez,
de Manuel i Estrella.
Maria Magdalena Tous Sampol,
de Miquel i Francisca.
Sarai Martínez García,
de Carles i Pilar.
Josep Miquel Sánchez Rodríguez,
de Josep Miquel i Mª Dolors.
Maria dels Angels Rosa Peña,
d'Emili i Joana.

S'han casat:

Josep Lluís Vallcaneras Alomar
amb Joana Mª Massanet Tous.
Alvar Fabià Montaña Tramusagues
amb Joana Martín Almendros.
Joan Miquel Ares Quiles
amb Agustina Carmona Quiles.
Agustí Grados Domínguez
amb Mercè Nieto Expósito.
Josep Maria Porras Medina
amb Maria Isabel Rasero Correa
Gabriel Moll Moll
amb Gisela Mónica Ladwig.
Horst Otto Hofmeister
amb Inge Ursula Becker.

Han mort:

Antoni Amorós Artigues
Bartomeu Lliteras Palou

DURANT EL MES DE DESEMBRE...

Han nat:

Immaculada Caballero López,
de Santiago i Angela.
Francesca Nebot Massanet,
de Lluís i Bàrbara del Pilar.
Maria del Mar Martorell Rico,
d'Antoni i Margalida.
Carme Heredia Heredia,
de Joan Josep i Carme.
Carles Vadell Servera,
de Llorenç i Sabina Mª Eugènia.

S'han casat:

Joan Manuel Expósito Castillo
amb Marlis Lohmann.
Ferran Sala Diana
amb Francesca Bonnín Massó.
Miquel Servera Serapio
amb Begonya Cebrian Santiago.
Bartomeu Sureda Nadal
amb Mª Isabel Rodríguez Arias.
Fermí Jiménez Gallardo
amb Angela Gómez-Quintero Terrassa.
Joan Francesc Bibiloni Calafell
amb Bàrbara Ribot Maimó.
Joan Bernat Palou
amb Margalida Perelló Tous.
Alfred Werner Weber
amb Ingrid Sophie Ahlers.
Robert Wayne Jocher
amb Gisela Elisabeth Putz

Han mort:

Bàrbara Gili Pascual
Joan Sancho Juan
Antoni Sancho Caldentey

CARTES A CAP VERMELL

Amics de "Cap Vermell":

"Com sempre, en el nostre intent de posar-vos al corrent dels aconteixements més importants de l'esport local, començarem per parlar de futbol". Així començava la capçalera del passat mes de "Cap Vermell" en el seu apartat d'esports. I jo em pregunt, ¿per ventura el bàsquet no forma part de l'esport local, estimat Biel? Ja sé que em diràs que de tant en tant fas comentaris de bàsquet, però, quant? Tres o quatre retxes. De veritat, el bàsquet local no mereix aquest tracte, perquè si hi ha alguna secció que els darrers anys ha fet quedar bé el nom de l'Escolar, sense menysprear altres seccions, aquesta ha estat la secció de bàsquet.

Ara faré una petita referència a la trajectòria del bàsquet durant l'actual temporada. De moment, les coses van com estava previst, l'equip va per la part de dalt i l'objectiu és ocupar una de les quatre primeres posicions per així poder jugar la lligueta d'ascens a

Tercera. En canvi, per als nostres veïnats d'Artà les coses no rutllen tan bé i van dels darrers. Malgrat això, hem sentit comentaris que a finals d'any comptaran amb una pista coberta. Com és de suposar, nosaltres ni somiar-ho perquè els nostres "polítics" no tenen per què fotre els doblers en ximpleries com aquestes. Bé, deixant de banda comentaris que no ens duen a res, continuarem: com deia, els comptes són jugar la lligueta d'ascens, però pujar a Tercera no entra dins els plans de l'equip, per uns quants motius. Vegem. El recolzament de l'afició és pobre, i més pobre encara és, si fa no fa, el de la Directiva de l'Escolar. Ells es preocupen de la "cantera" del futbol, però en la del bàsquet no hi prenen cap mesura. ¿Potser es creuen que els actuals jugadors aguantaran fins als quaranta anys? De veritat? Jo no ho veig així, i vosaltres?

Fins a una altra!

EL SATANIC

CAP VERMELL, DESE ANIVERSARI

El "CAP VERMELL" compleix aquest mes deu anys de vida. Fa deu anys que començà en un intent d'oferir informació local i reflectir el sentiment del poble.

Avui és tota una realitat:

Heu aconseguit mantenir una línia coherent, fent de la publicació mensual un rite.

Si, per motius que ara no vénen al cas, hagués de desaparèixer, tots els lectors assidus de "CAP VERMELL", entre els que me consider, el trobaríem a faltar.

Durant una dècada heu informat de tot allò que ha passat al municipi,

uns cops ben documentats i d'altres no tant.

Sovint de forma satírica però sempre amb l'objectiu de "fer poble".

De vegades, pel càrrec que ocup, m'he sentit al.ludit; però mai ofès.

Entenc que és bo per a la democràcia que tot mitjà de comunicació estigui ben documentat per poder informar.

Des d'aquestes línies vos anim a seguir en aquesta tasca.

Al mateix temps rebeu la felicitació més cordial per aquests deu anys, per allò que suposen d'esforç col·lectiu al sortir cada mes.

Enhorabona.

ANTONI ALCOVER - BATLE

"Cap Vermell" compleix aquest mes deu anys de vida. De vida dura, com sol ser qualsevol iniciativa de caire cultural que es vulgui consolidar a un entorn no massa propici a aventures de tal signe.

Però també fructífers, perquè s'ha mantingut en una línia d'informació, difusió i formació coherent.

Qui ho hagués pensat, fa deu anys?

Un mitjà de comunicació i en català!

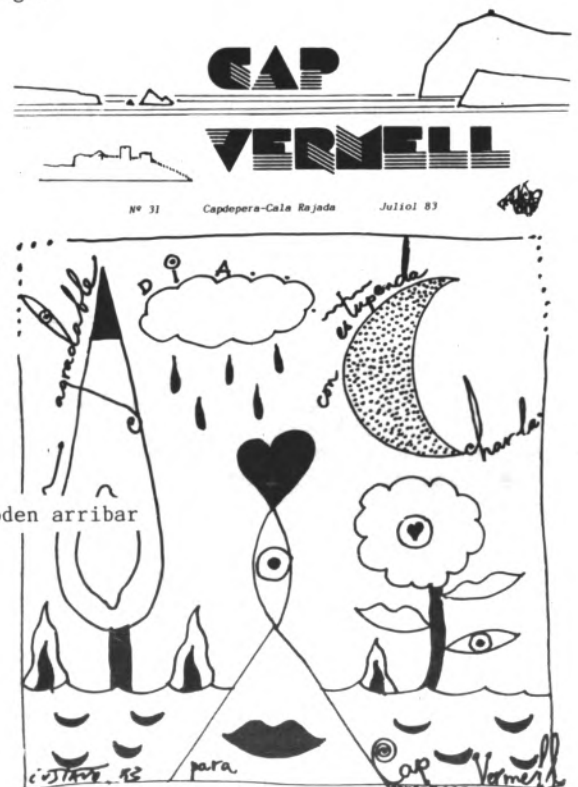
Sols des del voluntarisme-altruista, interès per la cultura, passió per la seva terra, en definitiva, "sentiment de poble" d'un grup, ferm en conviccions, es comprèn aquesta digna supervivència mantinguda pels propis subscriptors i sense publicitat.

És clar que "Cap Vermell" no pot competir amb els grans mitjans de comunicació. Però ells tampoc no poden arribar a la profunditat ni a l'anàlisi de la realitat del nostre municipi.

Aquest és el miracle de la premsa forana. Potser s'hagin de crear noves fórmules per fugir de la precarietat i la soledat que envolta la sempre difícil labor de donar notícies. I, deu anys és avui i ara la gran notícia!

Que poguem gaudir i ser partíceps de la vostra feina per molts d'anys!

Enhorabona i endavant!

JOSEP GALLEGO
REGIDOR DE CULTURA

"CAP VERMELL", DESE ANIVERSARI

ETAPA SECUNDÀRIA

Després d'un ampli espai de temps, d'esforç i de feina sacrificada, fonamentada en la constància, el grup de persones que ha fet possible que arribassin a la gent del nostre municipi temes diversos i notícies dels fets del desenvolupament de la vida quotidiana, celebra un aniversari molt significatiu per a la labor que s'ha fet fins al moment.

Molta i variada ha estat la gent que hi ha treballat, o bé que ha volgut col·laborar en la confecció de la revista. Aquesta diversitat de persones que han participat ha permès tenir una àmplia gamma de temes i opinions diverses. Nosaltres, els qui en un temps passat intentàrem fer arribar la nostra forma de pensar damunt les qüestions que fan referència a l'educació, no hem volgut deixar de participar en aquesta commemoració d'una feina ja feta. Creim que uns temes que vam presentar en el seu moment foren introductoris dels fets pedagògics que ara vivim, la "Reforma"; amb altres escrits intentàrem informar millor de la relació que és necessari que existesqui

"Ens hem fet grans. Sols de pensar-hi sabem que hi ha coses que mai tornaran. I que la memòria del que hem viscut és l'únic patrimoni que ningú ens pot arrabassar".

CARME RIERA

Diuen que els mitjans de comunicació produeixen tanta informació que arribaran a atrofiar la "memòria col·lectiva" dels pobles. "Cap Vermell" és part de la nostra "memòria col·lectiva".

He rellegit les pàgines d'antics "Caps Vermells". És un exercici que val la pena, al mateix temps que les identifiquem amb nosaltres, amb el poble. Recordar com érem i veure com hem canviat. I reflexionar sobre el que ha significat una dècada de vida...

Tot aniversari té un xic de tristor. Com si volguéssim fondre en un moment, en una imatge, tots els records. Amb alguns dubtes, preguntes que sempre passen pel cap:

Sobre el què hagués pogut ser i no ha estat, sobre si ha valgut la pena o bé sobre què passarà passat demà.

Però mai es planteja l'exercici del què hagués passat sense la presència de "Cap Vermell" en el poble. Ni l'albirar les possibilitats de futur amb esperança.

Ho deix a la consideració i a la imaginació de cadascú.

Els aniversaris estan plens de tòpics i els tòpics són per això, per complir-se. Ara, doncs, és l'hora de les adhesions, bones cares i enhorabones.

Com a lector i col·laborador esporàdic, vull sumar-me a tals adhesions i dir-vos, una vegada més:

Enhorabona, l'esforç ha valgut la pena!

PERE CORTADA

entre tots els membres de la comunitat escolar, de la fonamental il·lació de les coses comunes i també de la feina que el mestre realitza dintre de l'escola. No hem fet l'apreujament dels resultats del nostre treball, però tenim la constatació dels vostres comentaris que ens denoten l'interès, el profit, la utilitat i la curiositat que van despertar algunes d'aquestes opinions modestament elaborades. En el seu moment vam cobrir els objectius que ens havíem plantejat i com a conseqüència necessitàvem començar una nova etapa; era precis estudiar quins nous propòsits voldríem dur a terme. Etapa que encara tenim irresolta.

També la revista ha enllestit -com un nin als 10 anys- la primera etapa de la seva feina; per això és precís fer una reflexió del bon període passat i projectar seguir a partir de l'experiència acumulada; començar una etapa secundària, plantejant noves formes, per a una renovació que permeti nodrir la il·lusió d'aquesta feina sacrificada pels qui duen la càrrega d'elaborar "Cap Vermell".

Molts d'anys a l'equip de "Cap Vermell".

LLAPIS
TINTA
TINTER

EL CAP VERMELL

Llençols d'aram baix del capçal de roca d'entranya troglodítica.

Les ones porten petjades de tarda barquejada.

El misteri sagrat es torna pedra concreta i casolana, com de clastra: escultures de calç, penons d'ivori, espectres de gegants i Nureddunes, naugragis blaus com a la mar d'Ulisses...

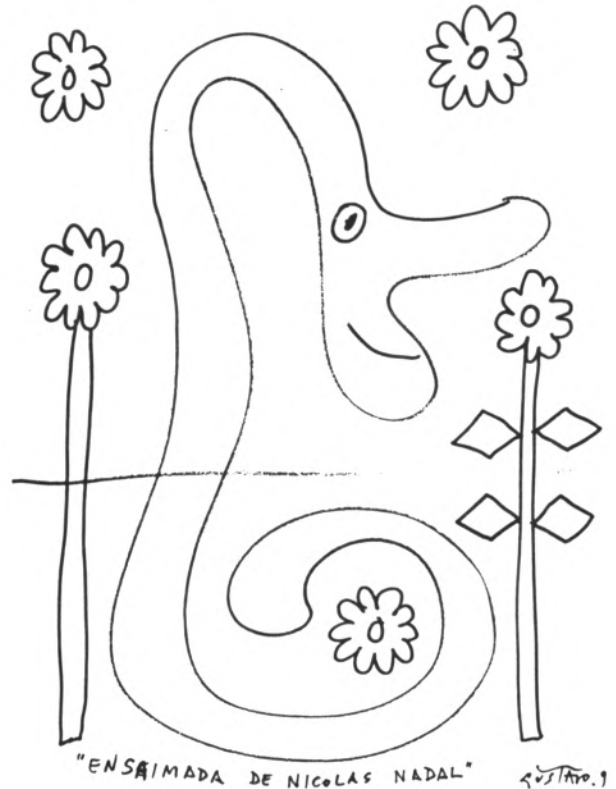
Més fort que la maror, l'arxiu rocós tiny de ponent perpetu les onades.

Aixeca't, poble meu, com la peanya de l'altiu Cap Vermell. Conta rondalles a l'embat xalocós, enfila aurores amb calitges de sal mediterrània.

Entre el demà i l'ahir, marca ta petja de poble solidari que s'estima ones enllà del vent i la tempesta i avança sobre el mar vers les estrelles.

PERE ORPI FERRER

COL.LABORACIÓ DE L'AMIC GUSTAVO, PINTOR I AMIC DE "CAP VERMELL". DIBUIX EXCLUSIU, ACOMPANYAT D'ALGUNS TÍTOLS DELS SEUS QUADRES REFERITS A CAPDEPERA.

"ENSAIMADA DE NICOLAS NADAL"

GUSTAVO.9

1. TURISTA TONTO MORDIDO POR UN PERRO DE CAPDEPERA.
2. MONAQUILLO DE CAPDEPERA, CON UN UN ZAPATO COMO PEINETA, HORRORIZADO POR EL DESCARO DE UN BANQUERO DECADENTE Y TRAVESTIDO, BAJO LA MIRADA COMPLACIENTE DE SU SECRETARIO.
3. PERSONAJE DISFRAZADO DE INDIO, BOXEANDO CON UNA PIERNA DE LA MUJER DE TARZAN EN LA PLAZA DE SITJAR.
4. ESPIAS BRASILEÑOS DISFRAZADOS DE GIGANTES Y CABEZUDOS DESPUES DE TOMARSE UNOS CAPES CON LECHE EN CA'N PATILLA.
5. NARIZ OBSCENA DISFRAZADA DE HOMBRE SALVAVIDAS, ANDANDO CON CHULERIA A LA PLAYA DE CALA GUYA.

pp. 63

Capdepera-Cala Rajada

Març 1996

CAP VERMELL, DESE ANIVERSARI

Hi ha aconteixements molt dignes d'esser celebrats. Deu anys de vida d'una revista de poble com "Cap Vermell" són un d'aquests aconteixements. Una realitat és digna d'esser celebrada quan té un sentit qualificat, i "Cap Vermell" és una revista ditada d'aquest sentit qualificat. Quin és aquest sentit? Per mi, una revista de poble té sobre tot aquestes dues tasques que li confereixen sentit:

1 - Una revista de poble té una funció crítica. Criticar és dir les coses pel seu nom. Exercir la crítica requereix un gran esforç per conèixer els fets, una reflexió rigorosa capaç de posar de relleu causes i conseqüències, capacitat de judici i un gran amor al poble. La crítica és necessària perquè les coses surtin millor.

2 - Un poble necessita mirar el futur amb ulls plens d'esperança. Una revista local ha d'anar semblant arreu del poble llavors de consol, de coratge, d'esperança. És molt important que la crítica no desanimi el poble. Per això, s'ha d'unir l'esperit crític amb una visió coratjosa i esperançada del futur.

Voldria acabar aquestes reflexions diguent que "Cap Vermell" ha arribat a formar part de la nostra quotidianitat. Malauradament, el que es converteix en quotidià només es valora justament quan desapareix.

ANTONI RIUTORT

Quan un es posa a llegir una revista hi troba articles, comentaris, opinions, passatemps, informacions, etc. etc. que són del seu gust i d'altres que no ho són tant, emperò, per ventura, lo que no feim mai és aturar-nos a pensar quantes hores hi ha de feina per compaginar tot el material, quants de maldecaps per tenir-ho tot a punt, quantes telefonades perquè els escrits arribin d'hora, etc. etc.

Ara bé, quan avui ens trobam que la revista "Cap Vermell" compleix 10 anys de "volada" hem de pensar que l'equip que l'ha feta i la fa possible ha estat molt constant i molt generós en oferir una plataforma informativa feta amb tota llibertat, sense cap motivació econòmica i amb l'objectiu de donar a tot un poble un espai cultural d'objectivitat, de crítica i de desig constructor, estimant el lloc on es viu i lluitant perquè de cada dia sigui més habitable per a tots.

Quan durant l'estiu m'he apropiat a Cala Rajada per passar uns dies de vacances, sempre m'ha agradat connectar amb la vostra revista per poder-me informar de quines eren les preocupacions, els desitjos i les quimeres del poble de Capdepera i Cala Rajada. Sempre hi he trobat un atractiu peculiar que s'ha anat fent extensiu durant aquests 10 anys.

Per tot això i perquè ara som membre d'aquest poble, vos desitj que així com heu fet possibles 10 anys d'existència de tan grata revista, tengueu el coratge de continuar altres tants i molts més per bé d'un poble que vos necessita.

JOAN SERVERA TERRASSA

ES CAP VERMELL

Divina majestat de la muntanya,
altura infinita,
tallada en sec arran de mar:
¿Com m'atrevesc a dir-te
que ets bella i gran i forta,
de Déu la petja?

El meu somriure i goig
expressen més que tu encara:
misteris, llibertat, creixença.

Aquí per sempre et quedis
vetlant mon poble.
Apunta a l'horitzó
on neix el Sol;
que a tots els diguis clar
qui és la llum.

LLORENÇ TOUS

Deu anys, 10!, i el reflexe me torna 10 anys del meu viure, i 10 anys de Cala Rajada/Capdepera, i 10 anys de Mallorca ... Deu anys: 1980-1990. Segur que a molts els hi semblarà unes xifres màgiques. Per a mi són suma d'anys madurs, esplet de ma vida.

Però -dispensau-me-, encara no ho he dit: MOLTS (i més) D'ANYS! Així de clar. Perquè sé que a tots ens costa reconèixer una obra ben feta. No sabem agrair. Ens és difícil festejar la tasca i el treball suat d'altra gent. Sembla insuperable veure la feina de qui està vora nosaltres.

Perquè -i d'això se tracta parlant de "CAP VERMELL"- és una història ben a prop de la nostra petita i quotidiana història. Fulls tacats de tinta que ens informen-assabenten-comuniquen-empelten-maduren-afiquen- ... fets/cultura/política/fe/història/ ... tenint l'objectiu ben definit: Terra / Poble / País !

Així que, altra volta, MOLTS (i més) D'ANYS! I quan vos canseu-desani meu-vegeu que sou 'pocs'-arribin enveges-vos pengin traïdores intencions- ... (sempre passa, per tot ...) bastaria que suràs una sola pregunta: "i sense CAP VERMELL tot hauria estat igual? / si no existís CAP VERMELL, no ens mancava alguna cosa?"

Sé que -mai!- els temps no són fàcils. Tots tocam -de cada dia més, per desgràcia-, que la història no ens facilita res. Cada matí t'has d'aixecar per lluitar i exigir els mínims perquè la vida -teva, meva, de tots- sigui digna. DIGNA! Tots i cadascú coneixem que 'els senyorets' sempre volen sortir-se'n amb la seva. Que en aquest Llevant de Mallorca CAP VERMELL no els ho faciliti.

Per favor, altres 10 anys,
arribau al 2.000 !!!

Gràcies,
Antoni Garau

El grup de feina de la revista escolar "Capdepera ja", vol participar en aquest aniversari, felicitant i animant a continuar la labor iniciada fa ja deu anys.

EQUIP DE CONFECCIÓ
DE LA REVISTA "CAPDEPERA JA"

La revista es llegeix.

En guardam algunes, les que tenen interès per a l'Associació. Es llegeix quan s'escriuen coses del poble; els articles d'opinió gairebé no interessen. Ens agraden els temes com l'obra de pauma, un museu del camp, etc. Xerren més de l'obra de pauma a Artà que no a Capdepera; hem de conservar el que tenim.

Quan feim una exposició sempre treim l'obra de pauma, però no ho cuidam gens; l'obra que treim enmig, tota se ven. Ens agradaria que no s'oblidàs el tema de la residència perquè és molt necessària. Ens agraden

els temes que són pràctic
i no tant els intel·lectuals.

Som els primers interessats en donar a conèixer el què feim i notícies de l'Associació. CAP VERMELL pot esser un mitjà ben aprofitable.

PERE TERRASSA
PRESIDENT DE L'ASSOCIACIÓ "CA NOSTRA"
DE LA TERCERA EDAT

enxif i truec

CARME RIVERO BECERRA

Sí, sé què és el P.A.C. i on està. Jo no l'he necessitat i tampoc no sé de ningú que hi hagi hagut d'anar. No hi ha dret que haguem d'anar a Artà, com tampoc que l'Ajuntament no ens hagi informat fins quan ja no hi havia més remei. Em pareix malament que el poble hagi de pagar una becada de l'Ajuntament però, per altra banda, em pareix bé si això evita que hàgim d'anar fora poble.

VICTORIA MARTÍNEZ GARCÍA

Jo estic d'acord en què s'hauria d'haver fet a Capdepera, encara que seria un poc estrany fer venir la gent des d'Artà a Capdepera, perquè després haurien de tornar enrera. És una llàstima que les institucions sanitàries no ens hagin fet cas en res. Jo no l'he necessitar fins ara al P.A.C., però el conec. Estic d'acord que l'Ajuntament hagi posat un metge que faci urgències aquí, al manco d'aquesta manera haurem esmenat la falta anterior de manca d'informació cap al poble, és una manera de rectificar lo dolent de la seva actitud anterior.

JOAN MANUEL PÉREZ POLO

El P.A.C. és això dels metges, no? La veritat és que no tenc ni idea de què algú del poble hagi hagut de menester aquest servei. Hagués estat molt millor posar-lo a Capdepera, però si les autoritats sanitàries han dit que no, no hi podem fer res. Està bé que l'Ajuntament hagi sabut refer l'errada anterior. Si s'ha de pagar un metge, que es faci, l'important és que tenguem un metge sempre a la nostra disposició, encara que l'hàgim de pagar amb els nostres impostos.

MANUEL LOPEZ

Jo, el tema del P.A.C. el conec des del principi, des de la primera reunió en què hi vaig prendre part. Des d'aleshores hi he treballat. Ja ho valor positivament perquè és el què volíem, és a dir, una atenció mèdica continuada. De totes maneres, jo pens que el problema de l'assistència mèdica a Capdepera i Cala Rajada encara no està tancat ni s'ha dit la darrera paraula per part de l'Ajuntament i les institucions sanitàries.

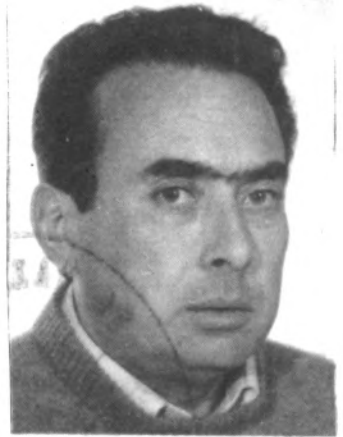

INES PASCUAL ROSSELLO

Sé que el P.A.C. és el servei mèdic que hem d'utilitzar els caps de setmana, les festes i les hores nocturnes, si tenim qualche urgència, i que aquest servei es troba a Artà. Trob que és un poc enfora. Jo no l'he necessitat fins ara. Personalment, no me pareix bé haver de pagar un metge que hem de localitzar a través de la Policia Local, això duu més temps que no anar a Artà.

VICENÇ NADAL SUÑER

No sé el què signifiquen les inicials P.A.C. però sí sé que consisteix en el servei d'urgències mèdiques centralitzades a Artà. Jo no l'he necessitat fins ara, aquest servei. Consider que l'Ajuntament no n'ha de pagar de servei d'urgències, al cap i la fi la distància amb Artà no és massa gran i si hi ha un servei ben organitzat nosaltres no tenim per què pagar un doble servei.

JERONI ALZINA MAYOL

Entenc que el P.A.C. vol esser la localització d'un servei mèdic per atendre de manera continuada a qualsevol hora del dia. Consider que ha d'estar situat a un punt que ens acosti a Son Dureta. Es va comentar la possibilitat d'ubicar-lo a la zona de Cala Agulla, però això per als veïns del nucli urbà de Capdepera no hagués estat una solució, fins i tot ens pot interessar més anar a Artà que a Cala Rajada, ja que entre que hi aniríem i tornàriem faríem la mateixa distància que d'aquí a Artà i a més ens acosta a Palma. El que s'ha de fer és organitzar un servei de comunicació que faciliti i permeti a tothom anar fins a Artà i Palma en cas de necessitat. També trob que encara falta informació per part de la gent entesa, perquè el poble no ho acaba de tenir clar. No sabia que l'Ajuntament pagàs un metge per atendre les urgències. Em pareixeria bé si cobràs pels serveis concrets realitzats. En els pobles, al contrari que a Ciutat, sempre hem tengut el nostre metge de capçalera, és a dir, el metge que ens coneixia i en el qui confiàvem. Amb el P.A.C. això es trenca i entenc molt bé que la gent major es senti desassistida. Per als més joves, el P.A.C. presenta avantatges. El P.A.C. d'Artà el trob poc avinent, ja que està en el centre de la població, quan hauria d'estar devora la carretera.

cent anys de la nostra història

ANTÒNIA FERRER

Madò ANTONIA FERRER "RATERA" arribà als cent anys de vida el passat dia 20 de desembre. Ens referim, doncs, quan el segle XXI és darrera el cap de cantó, a una dona que va néixer el segle XIX i que ha estat testimoni de tots els aconteixements de la centúria més agitada de la història de la humanitat. I el fet és que madò Antònia se'n recorda pràcticament de tots els aconteixements que li ha tocat viure, de les tombes que ha donat el món i dels canvis que ha sofert especialment el seu poble. Madò Antònia gaudeix de bona salut, menja de tot i té conversera.

El diumenge dia 23 se li va retre homenatge, després que hagués assistit a missa, en el club de la Tercera Edat "Sol Naixent" i el regidor Sr. Gallego li va fer entrega d'una placa commemorativa en nom de l'Ajuntament. Després i durant tot el dia va rebre visites a ca seva, per on desfila una gentada que es volgué sumar a la festa de madò Antònia.

Aquesta és la conversa que mantinguérem amb la nova centenària:

Vaig néixer a Sa Creueta- ens diu tota eixerida- a baix d'es Castell. Mon pare era carabiner i jo, de petita, me vaig criar a ca sa meva dida, que era madò Maria "Moltona", dona d'en Joan Ferrer, molt anomenada dins es poble. Ells només en tenien una de filla i jo vaig estar a ca seva fins que vaig tenir 14 o 15 anys. Després ma mare va dir que me n'anàs a estar a ca nostra, a Son Servera.

I COM AIXÍ A SON SERVERA?

Mon pare hi estava destinat. I després anàrem a Portocristo. També havíem estat a Sa Pobla. Jo hi vaig combragar a Sa Pobla i era un poble que m'agradava molt, sa gent era molt feliç, cantaven, ballaven... què t'he de dir? Era una altra cosa allà i jo m'hi vaig trobar molt bé.

VOS CASAREU JOVE?

Tenia 19 anys, i quan en tenia vint vaig tenir sa meva filla Rosa. Es meu home, en Biel, el vaig conèixer estant noltros a Cala Rajada. Vivíem prop de Ca's Bombu, anant a ca ses Monges, que és on vaig fer es fadrinatge. Es meu home feia de mariner.

I ON ANAREU A ESTAR, QUAN VOS CASAREU?

Anàrem a viure a ca's sogres, a sa Costa d'en Capet, però hi vàrem estar poc temps, perquè totd'una llogàrem una casa a Cala Rajada.

NO N'HI DEVIA HAVER MOLTES DE CASES A CALA RAJADA, PER AQUELLS ANYS...

Ara pensa, res, quatre cases. Fam. Fam! Però jo sempre he estat de sa feina, noltros estàvem endeutats, no teníem res, ni mobles tan sols, i llogàrem aquest cafè de sa plaça que ara duen a Ca'n Tomàs. En aquell temps ja es veia qualche estranger, i jo vaig dir an es meu home, Biel hem de provar de fer menjar. La cosa mos va anar bé i pagàrem deutes. Després va esser quan compràrem es solar on hi férem aquesta casa. Mos va costar molt fer es racó per poder fer una caseteta de planta baixa. I es mobles, què t'he de dir, una taula de mala mort i dos tibulets.

EL VAREU DUR MOLT DE TEMPS, AQUEST CAFE?

I sempre dotze anys. No teníem ningú, només es meu home i jo. Ell també pescava, però a la mar se guanyava poc, no res.

HA CANVIAT MOLT EL POBLE, DES D'AQUELLS ANYS, EH MADÒ ANTÒNIA?

Oh, de si ha canviat! No hi havia res, ni llum. I no tothom tenia un quinqué. Un llum d'oli teníem, i res més. Era molt trist es poble, com un cementeri. No hi havia moll... No saps què hi va haver quan el feren an es moll! Tampoc no hi havia església, jo l'he vista fer també. I quan se varen encendre es primers llums, sa festa va esser grossa. Quan varen fer Ca'n March, noltros anàvem a veure-ho, i quan feien es jardí de sa Torre Cega. Una vegada en Verga va venir a Cala Rajada amb un vaixell molt gros, i de tots es pobles de veïnat vengué gent per veure'l.

ES JOVES D'ARA NO S'HO PODEN NI IMAGINAR...

No s'ho creurien. Quan va arribar es primer cotxe, que el dugueren a Ca'n March, va esser gros.

I QUÈ VOS PAREIX AQUESTA FESTA QUE VOS HAN FET?

Estic molt contenta, molt! Però me cans una mica amb tant de trui. He estat molt contenta de veure sa gent d'es poble,

que jo l'estim molt. Ara mos veim poc, no és com antes que es poble era més petit i tots mos fèiem mes i hi havia molta d'unió. Llavors hi havia misèria i ningú no se n'empegueia. Ara hi ha més de tot, però sa gent encara vol fer veure que té més.

SEMPRE HEU ESTAT MOLT DE L'ESGLÉSIA VOS, EH?

Sempre. I sempre he estat molt amiga de ses mares d'es capellans que han vengut a estar aquí. Amb sa mare de don Bartomeu Gomila érem molt amigues, anàvem a passejar plegades i xerràvem molt.

PER MI EN TENIE POCS D'AGRAVIATS, VOS.

Crec que no hi tenc ningú. Jo he malavejat sempre estar bé amb tothom.

I nolsatres pensam que ho ha aconseguit. Madò Antònia Ferrer és una dona que s'ha fet estimar per tothom que l'ha tractada. I el qui subscriu, que l'ha tractada tota la vida, se l'estima com a una padrina pròpia, encara que ella ara ja és la padrina de tot el poble.

Gràcies madò Antònia, gràcies pels vostres cent anys de vida. Enhorabona.

JAUME FUSTER

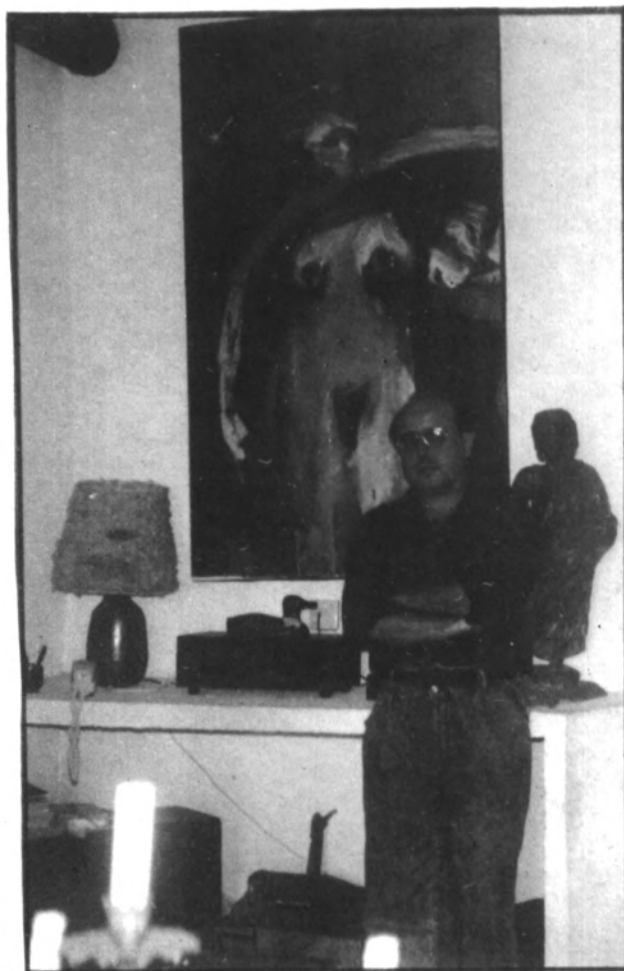

CONVERSES

CÈSAR ESTRANY

SHORT ANSWERS

- . T'interesses per l'astrologia?
 - Sí.
- . Quins són els teus herois?
 - No m'agrades els herois.
- . Què és el que més detestes?
 - L'estupidesa, la infidelitat.
- . Quin personatge històric t'hauria agradat esser?
 - Patrici, a l'imperi de Caracalla.
- . La teva millor qualitat?
 - Ser treballador.
- . El teu plat favorit?
 - Dorada a la sal.
- . I la beguda?
 - Aiguardent.
- . El més sensual que tens?
 - Les mans.
- . Una pel·lícula.
 - "El Gatopardo", de Visconti.
- . Un llibre.
 - El Rubayat, de Omar Keyom.
- . Un esport.
 - El tennis, ara manys.
- . Un dibuixant.
 - Antonio López Gimeno.
- . Com t'agradaria morir?
 - Sense dolor.
- . La felicitat és...
 - Estar enamorat.
- . Un somni foll.
 - La recerca de la totalitat.
- . El teu millor record.
 - La primera comunió, no.
- . Un actor.
 - Burt Lancaster i Silvana Mangano, dirigits per Visconti
- . Un poeta.
 - Kavafis.
- . Un músic.
 - Mahler.
- . Un cantant.
 - Amalia Rodríguez.
- . Què és la misèria?
 - La fam, la soledat.

POTSER FORA MILLOR QUE
ET PRESENTASSIS TU MATEIX I
ENS ESTALVIASSIS MOLTA DE FEINA.
¿QUÈ FEIES ABANS DE VENIR A
VIURE A MALLORCA? ¿PER QUÈ T'INS-
TAL·LARES AQUÍ?

Vaig estudiar Filosofia
i Lletres, en la branca d'his-
pàniques, i en acabar la carrera
em vaig quedar a Barcelona com
a subdirector del Col·legi Major
"Sant Jordi" i donant classes
de Teoria de l'Art a l'escola
de decoració de Barcelona.

A poc a poc ho vaig anar
deixant per dedicar-me exclusi-
vament a la part artística,
tenia un estudi de pintura,
però dur una vida absolutament
dedicada a la pintura a una
ciutat gran com Barcelona és
molt complicat. Així que vaig
decidir traslladar-me a Mallorca.

Jo ja venia a Mallorca
des de fa uns vint anys, venia
a passar uns dies, després un
més, i així fins que vaig llogar
una casa a Artà i passava mig
anys a Barcelona i mig any
aquí. Finalment vaig decidir
instal·lar-me aquí de manera
definitiva i vaig comprar "Sa
Tafona Vella" a Capdepera, que
és on visc.

D'ON TE VE LA CUROLLA DE SER PINTOR?

Els meus padrins, tant per part de mare com de pare, pertanyien a famílies d'artistes, eren pintors i escultors professionals, per tant la motivació familiar és clara. Jo he mamat l'ambient artístic, des del principi ha estat molt present en la meva infantesa i adolescència.

Els estudis humanístics per res m'han apartat de la meva trajectòria artística i pens que hi són complementaris.

També la meva trajectòria cultural i universitària m'ha tensat molt a l'hora de dedicarme a publicar amb gent que escriu, fet que difícilment s'hagués produït de no haver estudiat la carrera.

PARLEM D'AQUEST FET. ETS UN ASSIDU COL.LABORADOR DE PUBLICACIONS ESCRITES. ACTUALMENT ESTAS PREPARANT UN NOU LLIBRE. POTSER AQUESTA FACETA ES LA MENYS CONEGUDA DEL GRAN PÚBLIC. EXPLICA'NS EN QUÈ CONSISTEIX AQUESTA LABOR QUE CREIM POC VALORADA, COM SI ES TRACTAS D'UN ART DE SEGONA, PER DIR-HO D'ALGUNA MANERA. I NO ENS REFERIM AL TEU CAS SINÓ EN GENERAL...

A l'any 74 es va tenir lloc la meva primera publicació, en la qual Salvador Espriu, amb qui m'unia una gran amistat, va escriure textos per a uns dibuixos que havia fet sobre mitologia grega i romana. El llibre es titula "Dibuixos amb algun mot sobre temes clàssics", que després Espriu incorporà a la seva obra completa.

A partir d'aleshores he seguit publicant, per exemple un llibre d'àngels amb diversos poetes que, per cert, es presentà a Cala Rajada. Després tenc publicades dues carpetes de dibuixos amb l'escriptor Sebastián Juan Arbó, que és de la

meva terra, el Delta de l'Ebre, i manca una tercera carpeta que sortirà possiblement d'aquí a dos anys. També he publicat amb Cinta Galiana, il·lustrant els seus poemes. A Mallorca, fa dos anys, sortí "Momentos", amb la part escrita d'Epifanio Ibáñez.

Actualment estic preparant, també amb Epifanio Ibáñez, un llibre sobre la infància, patrocinat per la fundació "Les Enfants de la Vie", la qual es quedarà amb els drets d'edició per destinar els doblers a l'ajuda dels nins desamparats. El llibre es presentarà primer a Palma, devers l'octubre o el novembre, i a continuació es presentarà a Madrid, París i Stutgart.

SI HAGUESSIS DE DEFINIR LA TEVA PINTURA, COM HO FARIES? QUINA HA ESTAT LA TEVA EVOLUCIÓ ARTÍSTICA? QUÈ INTENTES EXPLICAR AMB ELS TEUS QUADRES?

Jo tenc molt clares les meves limitacions, no som tant pintor com dibuixant. Crec que som un bon dibuixant i un mal pintor. Sempre ho dic.

Estic dins una trajectòria que podríem definir com a realista, encara que a mi no m'agrada gaire l'expressió realista ni figuratiu, però per entendre'ns utilitzarem aquesta nomenclatura fàcil.

Quant a la meva evolució, crec que aquesta s'ha produït pel que fa al domini de la tècnica i pens que també, una mica, en l'esperit del que vull reflectir.

El món literari està molt present a la meva obra. Una vegada, una persona, a una exposició que vaig fer, em va dir que jo escrivia amb un llapis, i potser sí que cont històries, però en lloc d'escriure-les les dibuix.

Tot això té unes limitacions i jo tenc bastant clar que allò de transcendir m'interessa menys; m'interessa molt més poder arri-

bar a un tipus de gent que connecta fàcilment amb el que jo faig i d'alguna manera em comunico amb aquesta gent, una gent que més envant pugui anar a pair i entendre una pintura més avantguardista.

Jo som una etapa dins el món artístic, per tal d'arribar a un altre tipus de pintura. Jo cobresc una part molt concreta del que podem entendre com trajectòria artística. Però no pretenc molta cosa més, no tenc cap interès de transcendir.

UNA FACETA TEVA ES LA DE RETRATISTA.

La segona activitat meua és la de retratista, m'hi dedico molt a fer retrats. Ara mateix venc d'Eivissa, de fer-ne dos, i he de marxar a Tortosa a fer-ne uns quants més. És una tasca que vaig fent a poc a poc, paral·lela a les altres activitats.

¿ES UN TÒPIC LA IDEA DE L'ARTISTA GENIAL, BOHEMI, INSPIRAT PER LES MUSES, DE VIDA DESORDENADA, QUE TREBALLA A DESHORA?

- Mirau, la tècnica s'aprèn estudiant, comparant, plantejant-se les coses, evolucionant, en una paraula, treballant. Jo no crec gens en la inspiració. És clar que l'artista té alguna cosa dintre, alguna cosa que el fa projectar, però això s'ha de plasmar a través de la tècnica i d'un imprescindible treball constant, diari i silencios. Jo crec en les vuit hores diàries de dibuixar i tècnicament anar-se superant. Si comparem un dibuix meu de fa quinze anys amb un d'actual veurem una evolució en el sentit d'anar eliminant coses, he après una mica a eliminar. Això és normal i comú a tots els pintors, amb el temps guanyes en senzi-llesa.

segueix...

PER LA TEVA PROFESSIÓ CO-
NEIXES DISTINTES TÈCNiques.
AMB QUINA T'IDENTIFIQUES MÉS?

Jo som dibuixant. Si la gent em coneix per alguna cosa és pels meus dibuixos, encara que també faig aquarel·la i pastel. Fa quinze anys que no pint a l'oli, encara que algun dia sortiré amb l'oli altra vegada, però de moment no tenc temps, estic enfeinat amb altres projectes.

A mi m'impressionaren molt els dibuixos d'Anglada Camarassa que vaig veure fa molts d'anys al Port de Pollença i que d'alguna manera assolien el tenebrisme iniciat per Caravaggio. Vaig notar que Anglada començava a tacar paper, és a dir a utilitzar els dits com si fossin pinzells. Això jo ho he intentat continuar i evolucionar d'una manera pròpia i diferent.

QUINA OPINIÓ ET MEREIX
LA PINTURA D'AVANTGUARDA?

Jo respect molt l'avantguarda, pens que és una manera d'intentar cercar nous camins dins l'art. No oblidem que he estat professor d'art i, per tant, la tenc molt present a l'avantguarda. A ca meva està ple de quadres avantguardistes. És un llenguatge que m'agrada molt entendre, encara que jo no el parli, perquè jo em trob, com ja he comentat, dins un corrent realista o figuratiu.

Hi ha molta gent que fa avantguarda que desprecia una mica la pintura tradicional. Bé, això és un problema d'ells. Jo m'he trobat, a vegades, amb gent que no m'accepta com a pintor perquè diuen que estic passat de moda; potser sí, però hauríem de veure si aquesta gent aporta alguna cosa a la pintura.

Personalment, la recerca de la realitat, de la veritat a través de qualsevol tècnica, utilitzant qualsevol llenguatge, em sembla positiva, per tant els pintors que actualment fan avantguarda i que cerquen una idea nova de plasmar l'art em pareixen positius. Les tendències més actuals s'escapen del llenguatge que jo parl a l'hora de practicar l'art, però a l'hora d'admirar, d'acceptar, de participar com a espectador estic totalment a favor de les tendències últimes.

MÉS COM A PROFESSOR D'ART QUE COM A PINTOR, EXPLICA'NS EL VALOR DE LA PINTURA QUE ELS NO INICIATS ANOMENAM ABSTRACTA. PER A MOLTA DE GENT RESULTA INEXPLICABLE QUE QUATRE RETXES SOBRE UNA TELA PUGUIN ESSER CATALOGADES COM A ART I HOMES SENT CAPACITAT PER FER QUELCOM SEMBLANT.

Per destruir primer s'ha de construir. Tots els grans pintors que han fet avantguarda i que veim ja incorporats a la història de la pintura, com puguin ser Tàpies, Viladecans, Miró, Picasso, tots ells d'alguna manera han passat primer per una etapa figurativa, han dibuixat molt bé. Hi ha poca gent que sap que Tàpies dibuixava meravellosament i que Miró, que és un pintor colorista que també ha fet taquisme, va pintar i dibuixar meravellosament.

Una vegada construït un tipus de pintura es pot destruir, es pot evolucionar. El que és fotut és començar pel final. És com començar una casa pel terrat. És clar que hi ha pintors que comencen donant per sabudes una sèrie de coses i van directament al color i a un tipus de pintura que entra pels ulls, però jo pens que els coloristes que utilitzen només el pinzell primer han de saber dibuixar molt bé.

Hi ha molta gent que es pensa que perquè trenca un vidre i l'incorpora a una tela acaba de descobrir el món, i això a l'antiga Grècia ja ho feien Ceusis i Parrasios, i taquisme també, això al segle V abans de Crist. Tampoc s'està descobrint el món...

Actualment, a Belles Arts als pintors se'ls ensenya una mica a evolucionar partint d'una base cultural, artística i tècnica.

ENS AGRADARIA QUE AMPLIASSIS EL QUE ESTAS DIENT. QUINA HA ESTAT L'EVOLUCIÓ DE LA PINTURA EN ELS DARRERS TEMPS?

Jo pens que després del cubisme, que d'alguna manera intentava aportar una nova dimensió a la pintura del Renaixement i que es basava en la perspectiva i que fou un gran descobriment, no hi ha hagut cap aportació al món de la pintura.

El cubisme és la recerca, com ja he dit, d'una nova dimensió que com idea és molt bona, com aportació a la pintura és excepcional, però és un fracàs quant a que a una superfície plana difícilment pots evolucionar dins d'aquesta nova dimensió.

Després, tendències n'hi ha hagut moltíssimes, els impressionistes, els dadaistes, els surrealistes, la pintura metafísica

de De Chérico, l'expressionisme... Però, realment, una tendència que aportí a la pintura una nova visió i un nou camí, jo pens que no existeix. Els últims vint anys amb la pintura "pop", amb Andy Warhol, en el fons són una tornada a tot el que ja teníem.

SI NO ET MAL INTERPRETAM, A L'ART TOT ÉS VÀLID, NO HI HA FRONTERES NI IDEES PRECONCEBUES DEL QUE ÉS O NO ÉS ART.

Crec que tot és vàlid, tot són llenguatges, formes de comunicació, maneres d'expressar-se. No podem dir això és vàlid i això no, no podem menysprear ningú, ni al pintor de bodegons; hi ha gent a qui li pot agradar molt tenir un bodegó, li pot comunicar... Mentre l'art comunica és vàlid, si l'espectador de l'obra d'art no es sent realitzat mínimament, aleshores podem dubtar de si té validesa, perquè l'art és comunicació.

TORNANT AL CÈSAR ESTRANY PINTOR, ¿PENSES SEGUIR DINS LA TEVA LÍNIA ACTUAL O INTENTARAS NOVES TÈCNiques, CANVIAR D'ESTIL, ETC.?

M'agradaria retirar-me dos anys a investigar, però els qui vivim de l'art necessitem fer una tasca diària per poder viure, és clar.

Dominar distintes tècniques és molt difícil, fa falta una gran constància i moltes hores de treball.

Generalment, els pintors treballam a dos anys vista, jo ara ja sé el que faré els dos pròxims anys. Però no estic tancat en absolut a intentar investigar amb l'oli, m'agradaria molt, i prest o tard, com ja he dit abans, ho faré. La meva

idea és no tancar-me en el dibuix, el que passa és que es necessita disposar de molt de temps.

DARRERAMENT, EL MERCAT DE L'ART S'HA DISPARAT, ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ CONSTANTMENT DONEN NOTÍCIES SOBRE LES SUMES FABULOSES QUE ES PAGUEN PER TAL O QUAL QUADRE. ÉS L'ART UN NEGOCI? QUÈ EN PENSES DE TOT AIXO?

Jo pens que el pintor ha de viure en vida, estic totalment en contra de transcedir després de la mort, no em pareix bé que el pintor es mori de gana i que després la seva obra sigui nominada, titulada i admirada. Pens que el pintor ha de viure de la seva obra, tot el que no sigui així és un fracàs absolut i rotund per al pintor.

Per exemple, la vida de Modigliani és un desastre, no perquè es morís de gana, sinó, sobretot, perquè es va morir creient que el que feia no era vàlid, i això és amb el que no estic d'acord en absolut.

Quant a la practicitat del que estic dient, vivim en un món comercial en el qual l'art està en mans d'uns marxants i galeristes que d'alguna manera marquen una mica la línia a seguir.

Inevitablement, una persona que fa vint anys com jo que es dedica a l'art, s'ha de moure dins d'aquest ambient. He tengut marxant una temporada i he treballat amb galeries comercials. Si bé en aquest aspecte em definisc com a fractirador, vaig una mica pel meu compte, procur utilitzar sales i galeries municipals que donen molta més feina ja que ho has de fer tot tu mateix, però també arrib més a la gent que d'alguna manera es comunica amb mi.

Ja he explicat abans que tenc poc interès en transcendir; jo duc fetes unes seixanta exposicions, ja ho he provat tot, he tengut grans èxits i exposicions en què no he venut cap quadre. El que és difícil és aguantar-se vint anys vivint de la pintura, hi ha poca gent a l'illa que ho faci.

Mantenir-se és molt complicat i no tens més remei que fer concessions, encara que ets tu qui has de marcar la pauta. A poc a poc el pintor ha d'anar expressant el que ell duu dedins i acostumar la gent a la seva idea del món plasmada a través de l'art.

Els marxants, les galeries, la part comercial és molt menys important, a la meua manera d'entendre.

¿QUINA RELACIÓ MANTENS AMB CAPDEPERA? ¿ÉS CONEGUDA LA TEVA OBRA EN EL POBLE?

Recentment hi ha hagut una col·lectiva, organitzada per l'Ajuntament, en la que amb molt de gust hi he participat. He exposat a Cala Rajada tres o quatre vegades, a "El Carro" hi vaig fer una exposició bastant important, a "S'Uró" hi he exposat dues o tres vegades. El llibre dels Àngels es presentà aquí.

Mantenc converses amb el regidor de Cultura, que reanudarem després de festes, per preparar una exposició per a la inauguració del futur casal cultural on actualment hi ha el teatre.

Jo visc a Capdepera i estic molt satisfet d'estar aquí, per tant això ho faré amb molt de gust.

M.R. GALMES
M. TOUS

esports

AURELIO

Se'm fa difícil posar-me a escriure després de tanta festa, tant de torró i tant de xampany, i això sense contar la porcella, l'endiot i demés viandes pròpies d'aquests dies. Ja podeu imaginar, a part de la ressaca nadalenca, quina indigestió mental passeig també.

Però, estimats lectors, el deure és el deure i aquí em teniu, bolígraf en mà, intentant donar sentit a aquesta informació esportiva de cada mes. I, abans de res, permeteu-me que vos desitgi que hagueu passat unes bones festes i que el començament del nou any sigui esperançador per a la vostra vida personal i per a tota la nostra col·lectivitat. Ah! I que els Reis vos hagin duit un sac ben ple d'alegria i d'illusió.

Ja entrant en matèria esportiva, poques coses de novetat tenc per contar-vos. Potser l'aconteixement més significatiu de les darreres setmanes hagi estat la tornada d'Aurelio Sánchez al primer equip de l'Escolar, després d'alguns anys d'haver deixat la pràctica del futbol. De tot punt positiva es pot qualificar aquesta esperada reincorporació. Tots els aficionats saben que "Aure" és un bon jugador i l'equip està notant la seva aportació en aquesta lliga en què s'espera un possible ascens.

Vull dir també que, quan estic embastant aquesta crònica,

es mantenen contactes i conversacions amb Toni Maya, aquell davanter de gran tècnica que un recorda com un dels millors juvenils que ha tengut l'Escolar i que jugant amb la Penya Bar Nou, primer, i amb l'equip de futbol-sala "Takacs", després, ha vengut donant mostres sobrades de les seves qualitats. Tant la Directiva com l'entrenador Pep Fuster esperen que aviat hauran culminat aquests contactes i que Maya pugui igualment col·laborar en la tasca realitzadora de l'equip durant la segona volta del campionat.

El primer equip, una vegada recuperats els partits pendents i després de quatre victòries consecutives (escric després del 0-1 dins el Port de Pollença) s'ha col·locat en el tercer lloc de la taula a sols dos punts del segon. En cas que el recurs que s'interposà davant el Comitè de Disciplina Esportiva referit al partit contra el Barracar, ens fos favorable, això suposaria assolir ja el segon lloc de la classificació i amb l'ull posat per intentar el setge a la primera posició del Campos.

De les seccions inferiors vos diré, molt breument, que els juvenils segueixen sense recuperar-se i Guillem Danús segueix tenguent molt greus problemes que afecten el planter de jugadors de què disposa. No pot fer més. Els cadets,

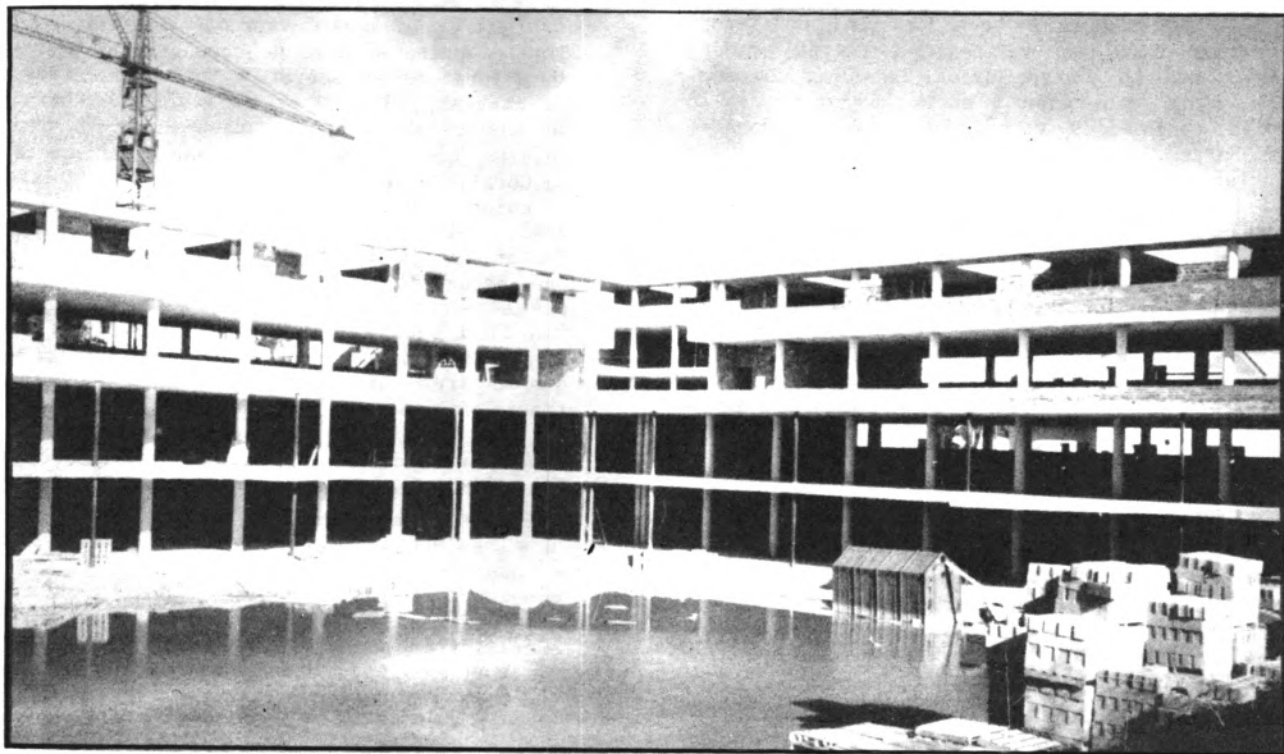
en canvi, segueixen vent en popa, donant la talla i comandant la classificació malgrat l'entrenador que suposà un empat cedit en el nostre camp.

Futbol-sala. Sort diferent estan tenguent els tres equips locals. A qui sembla que li rutllen millor les coses és al "Costa de Capdepera"; si segueixen aquesta marxa, aquesta vegada sí que aconseguiran l'ascens. Els "Takacs", per la seva part, es troben en situació una mica delicada, enguany estan oferint la d'arena als seus aficionats, i a tan sols dos partits per acabar la primera fase semblen a una passa d'haver de jugar les eliminatòries de descens en la fase següent. En tot cas i si això succeïa, no crec que tenguessin massa dificultats per mantenir la categoria. El qui sí les jugarà les eliminatòries de descens és l'inexpert equip de l'"Escolar", el qual sols ha aconseguit dues victòries en el que duim de campionat i, sorprenentment, aquestes victòries s'han produït a la pista del tercer classificat i a Capdepera davant el líder del grup. Si la cosa no es compon, molt me tem que l'any que ve l'"Escolar" jugarà a regional.

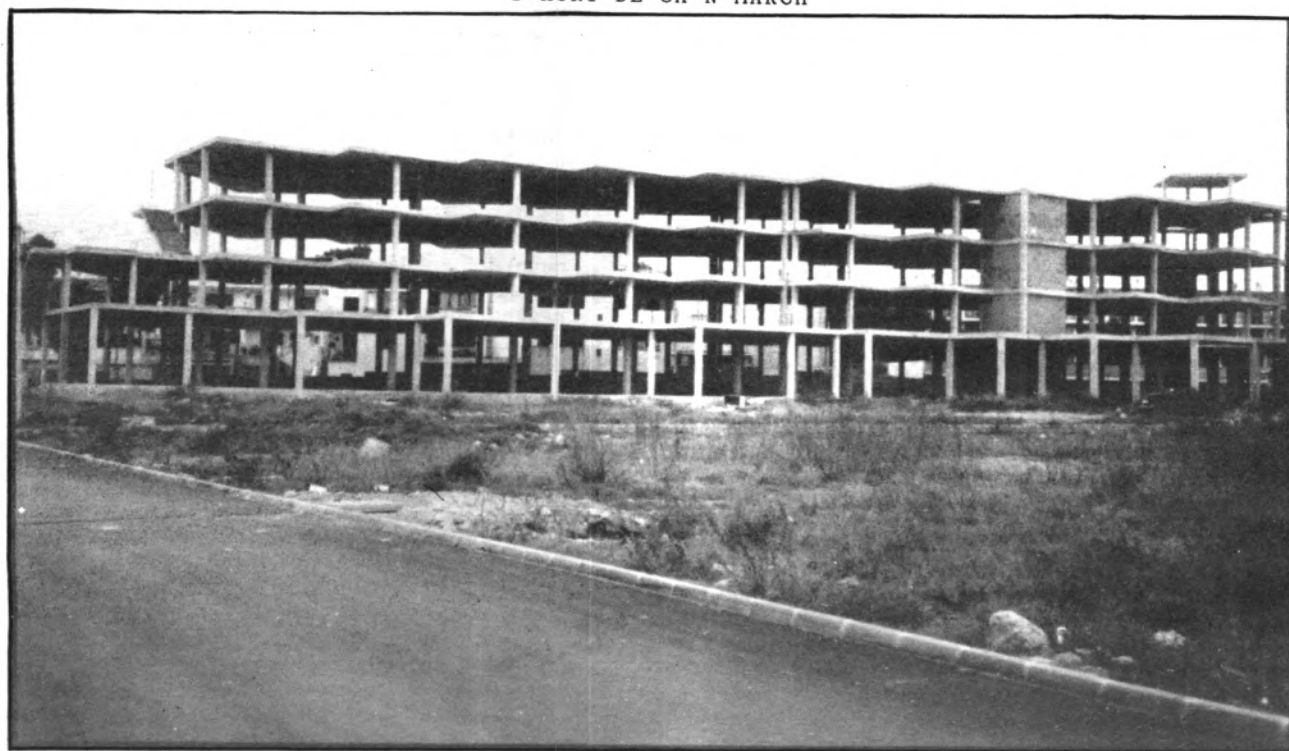
I res més. D'aquí a un mes en tornarem parlar.

BIEL TORRES

ALTERNATIVES A L'OFERTA TURISTICA COMPLEMENTARIA:
PAISATGES DE CIMENT VERGE

S'HORT DE CA'N MARCH

ES COLL D'OS

LA TRIPAL

S'altre dia, a Ca'n Patilla, en Jeroni Jeroniet quasi no va tenir temps de prendre cafè, després d'haver dinat. Sa cupa, com sempre... en Joan Pelat i en Mateu Matevet, allà a sa taula d'es truc... amb quantre donades de cartes, en Manolo Ruiz i companyia ja els havien guanyat tres cames. Que no trobau que és fer via això? En Matevet i en Pelat havien agafat es capavall, i si no hagués estat que es seus companys de truc, en Jeroni Caragol i en Vicenç Garau, cridaren en Jeroni Jeroniet i aquest, com moltes vegades, els va fer es favor d'arreglar-los es freus allà mateix, no ho sé on s'haurien aturat. I sense cobrar-los res, i després encara, en es tres quarts d'hora que hi mancaven per les tres, guanyaren un truc i tot. I lo que es comentava per allà dedins és que gràcies a s'intervenció d'en Jeroniet allò no va parèixer un sac de cranques. Ja ho saps, Jeroni, encara que arribis un poc tard has de fer sa passada per sa taula i els has de tenir un poc d'esment! I no fa res si dus sa clau de rodet amagada dins sa butxaca. Marededeueta del Sant Roser, l'emplearàs Jeroni, no passis pena, l'emplearàs...

Sabeu que es Torneig de Mallorca de Truc està en marxa, però lo que no sabeu és com acabarà. I com acabarà? Molts, quan comencen una cosa no ho saben quin serà es final que tindrà, però La Tripal... La Tripal els té resolts an aquests problemes, i abans de començar es torneig ja tenia pensat com havia d'acabar, i pareix esser que ses intencions no són gens dolentes. No creim que acabai com es rosari de l'aurora ni com sa processó de sa moixeta, perquè s'altre horabaixa passava jo per Ca'n Patilla, per anar a un funeral, i en vaig sentir un que, dret a sa barra, xerrava amb en Xiscu i en Damià. Vos diré qui era, aquest bergant era en Jaume Fuster, un d'es cuiners de La Tripal. Això era dins es desembre i es guitzers ja parlaven a veure per quants havien de fer arròs brut en es final d'es torneig de truc! Com veis, aquests no van de trucs... ni de baldufes, i per lo que es veu a darrera tot això d'es truquers hi ha La Tripal. Que vos pensàveu que aquesta gent ferma es cans amb llonganisses? Sabeu que hi van d'ulls espolsats! Aquests sempre tenen empès o obert, però si no van alerta, amb tant de menjar, ells mateixos duren sa post an es forn... Marededeueta del Sant Roser, aquests quant ets altres pensen a veure de que han de fer es dinar ells ja tenen escurat... Escurat? He dit escurat? Mem, això d'escurar... a mi me sona a cosa de... So Na Moiana. Escurar? A La Tripal? No, La Tripal no en té d'escurador. Que si fan falta fregalls nous, que si més valdria dur una escuradora que s'assembla an aquesta que ha anat an es Golf a cantar pavanès... ¿Voleu que vos digui jo què en pens? Perquè jo també pens, a vegades. Idò que aquests de La Tripal tenen es problemes resolts abans de començar, però si es d'es torneig de truc sabessin que sa parella que faci darrer han d'esser ets escuradors durant un any... mirau quin dia vos ho dic, ara que comença s'any, si ho sabessin an això d'haver d'escurar, es torneig no cabaria. Jo en sé tres que són molt bon truquers i que cada dia van per Ca'n Patilla, i per por de ses mosques no s'hi han apuntat.

Si vivim coses veurem. Tota sa vida, a dins sa cuina s'havia de començar per s'escurador, aprendre a escurar i tot això... Ara tot ha canviat, el món va al revés i a sa cuina de La Tripal passa dos cèntims de lo mateix. Resulta que hi ha dos jovenots que canten a sa Coral, de tenors, i volen entrat a La Tripal, de cuiners! Res d'escurar... ni de mirar d'aprendre... ells de totd'una ja volen començar a tastar, i ja ho veurem. Escurar, m'has dit? Que escuri Na Rita! Bé, és cert que aquests dos elements tenen bon paladar i tenen un nas ben fi i senten s'olor d'una hora enfora, però a escurar no crec que els hi duguem. I això que es tres cuiners que tenim han renovat contracte fa poc i n'hi ha per molts d'anys. No ho sé, però crec que convendria que aquests tenors estiguessin devora es nostros cuiners dos o tres anys, i això per ells seria igual que anar a una Escola de Formació Professional, i a més no haurien de pagar res, i si ells s'encaboten aquests dos o tres anys en fer d'escuradors per tenir aquests mestres de franc, jo no hi posaria cap dificultat, ni una. Un sacrifici és un sacrifici i si ells s'han encapritxat en fer d'escuradors... ets altres lo que hem de fer és tenir sa llengua dins sa boca i deixar-los passar gust. Què vos creis que a vegades un no n'ha de fer de sacrificis? És gros s'assumpte!

Lo que si és sèrio és es programa que han fet p'es primer semestre de 1991. Mirauvos-ho, que no està gens malament:

1.- Es fanàtics del Barça de Ca'n Patilla volen fer celebrar an es seus companys de La Tripal aquesta marxa triomfant d'es seu equip, convidant-los a un arròs de matances, amb pilotes i tot, i diuen que han de venir tots es del Madrid. En parlen cada dia, i és molt bo escoltar-los quan diuen: "Els en farem menjar d'arròs..." Ara que el Madrid ha prè es capavall i li han tomat sa cresta (Madrid, 0 - Osasuna, 4) Arròs? Pols! Molta pols és que mengen aquests d'es cavallista i es seus seguidors. Riurem per ses butxaques, si ho sabem dur.

2.- Es cuiners mos preparen una colominada per as mes de febrer, que ja en parlarem. Ells volen fer tres colomins per barba, res de mirar prim. Tres colomins per barba, lo que heu sentit, i ja en duren de ca's sogres.

3.- I un arròs brut, ben brut, que es Trio Lleva Fam volen que noltros facem net, ben net. I si això és guerra que no vengui sa pau. Vos dic que aquests mos volen fer cagar la pruna. Qui ho hauria hagut de dir devers l'any 40! Mai m'ho hauria pensat!

4.- En Juanito Morey, cuiner de La Tripal, està ben encabotat en fer-nos menjar un aguiat de rap, tal com sona, un aguiat de rap. Vos imaginau es sacrificis que un ha de fer? Poder estar ben tranquil a ca seva i menjar una bon plat de llenties, amb lo bones que són... i haver d'anar a So Na Moiana i damunt haver-se de fotre un plat d'aguiat de rap! Lo que vos dic, en aquest món sempre hi ha víctimes i a noltros mos ha tocat.

5.- A lo vist, per Son Jaumell hi ha una guarda de porcelletes, nades de fa poc, i troben que això d'engreixar-les per fer sobrassades

i camaiots és massa feina. Vos dic que ho és gros, ara mos les faran menjar en fer 10 o 12 quilos. I què hem de fer? Haurem de fer lo de sempre, ja mos tornau tenir un dissabte a migdia per So Na Moiana... i que faci feina qui vulgui. Mirau que no deixar-nos fer feina ni es dissabtes... Un n'ha d'arribar a fer de sacrificis.

6.- Vàrem sentir que en Joan Llabata mos vol fer menjar cabrit a voler. Sí, sí, cabrit a voler a tots es "triperos". Què vos cris? Que en Joan Llabata ferma es cans amb llangonisses? Idò no, no els hi ferma. Ell lo que fa és posar es punts a damunt ses ins... i ja li posareu terra an aquest cep. Cabrit a voler, "anda ya".

7.- Jo no ho sé, però me pareix que es Trio Caceroles mos volen matar a sa taula. Hi ha aquest altre cuiner que està en actiu, en Jaume Fuster i Pereandreu i de la Casa del Mar, que s'ha passat p'es cap de fer-nos una "fideuà". Mos digueren que fa devers cinc anys que va a ses Falles de València i que s'ha especialitzat en "fideuàs". Mirau, aquest al·lotet, cinc anys de sacrificis per València, amb tanta de gent, "masclètàs", veure qualque falla, es vespres per damunt un pont per veure amollar quatre fletxes, anar a dinar i sopar an es "Rio Sil"... I ara mos ho vol fer pagar a noltros i mos farà menajr "fideuà" tant si volem com si no volem. ¿Vos pensàveu que aquest de Ca'n Pereandreu se xupava es dits? ¿Qui era que deia que era un paupa i un tral·larel? Ca, barret!

8.- Eh, eh! Ja han decidit es menú per anar a fer L'Àngel a So Na Moiana. Que heu sentit res? I lo fotut és que, segons pareix, si no se compon una mica no hi deixaran venir en Damià Llissa. És una putada, fer arròs amb llagosta a So Na Moiana i no deixar-hi venir en Damià, a ell que li agrada tant s'arròs amb llagosta. S'altre dia de pagès, que parlaven de menjar, ho va dir ben clar i no se n'amagà gens, que li agrada més s'arròs amb llagosta que no ses faves cuinades. Gens no s'amagava de dir-ho. I és que hi ha qualque persona que no s'empeguéix de res.

Estau segurs que hi ha un bon berenar per fotre's tot això. Es colesterol no pot baixar mai. On també hi ha un bon berenar, i no té res a veure amb La Tripal més que amb es nom, és per Cala Rajada. A part de sa brutor pròpia de s'hivern, per acabar de fer sa festa grossa es dissabte de Nadal sa poca il·luminació posada precisament per a ses festes, estava apagada. I es dia de Nadal tornàrem estar a ses mateixes. I tampoc no va estar encesa es dissabte de Cap d'Any. Es quatre que quedam d'es poble i es dos turistes que hi ha ho trobàrem molt propi. Segurament és que aquesta il·luminació, que tot sigui dit necessita ma de metge i augmentar-la considerablment, l'han posada per as Carnaval. I no és que hi tenguíres, jo, contra es Carnaval, al contrari, m'agrada molt i disfressar-me també. però... i per a Nadal i Cap d'Any, què?

Canviant de conversa, vos he de dir que n'hi havia uns quants de La Tripal Antiga que tampoc no els trobàveu mai amb es calçons desfets. Vos dic que en Mateu Dama, en Biel Torreta, es Segó, es Ca Roig, en Miquel Moma, en Juanito Ros i d'altres, ho eren mals de tondre. Podreu dir que no tengueren temps per anar a festejar, que no donaren maldecaps a sa sogra, que no enganaven s'al·lota, que no s'equivocaven mai d'embotonar sa funda de sa camilla amb altres coses... però que, dit i fet, no sabessin de què havien de fer un soparet, mai! N'hi havia qualcun que, així mateix, trobava es llit un poc fred en s'hivern, però sa majoria d'aquest escamot se'n fotia d'això. D'ells, a s'hora de menajr no n'hi havia cap que fes "el Toni". Fadrins hi quedaren tots és d'aquest grup de fadrins de La Tripal, però no n'hi va haver cap de s'acera de davant. Marededeueta del Sant Roser, qualsevol d'ells, quan importava quedava com un home. Es seus plats forts eren es soparets, n'hi havia que totd'una tenien sa formiga an es cap d'es tió, però an es soparets no fallaven. I quan qualcú parlava de posar-se a festejar, sempre en saltava un i deia que més val anar totsol que mal acompanyat. En aquells soparets no només menajven p'ets ulls... fotien qualque panxada! Ah, i d'aquesta colla de fadrins vells que pareixia que no havien romput cap plat mai, n'hi havia més de dos que havien davallat tot s'escudeller.

I ara, per acabar, vos parlaré d'en Darnell. En Darnell, aquell capità de carabiners amb nom i llinatges que no pareixen de Capdepera, casat i amb fills, també s'hi apuntava an aquells soparets d'es fadrins vells. Don Sinicio Darnell Iturmendi s'apuntava a tot. A posta el trobam a sa llista de components de La Tripal Antiga i anava a sopar tant amb es fadrins com amb es casats com a es mesclats, a Ca'n Pere Joan Bibí. Però és que an aquest element també el trobam a sa llista de La Tripal Jove acabada de neixer d'es jovent d'es cafè del Recreo, que tenia un himne i tot per cantar, que se'n va anar a fer vaumes amb aquell rebumbori de l'any 36. Aquell punyetero rebumbori va acabar amb La Tripal Antiga i amb sa Jove.

I res més, sinó desitjar-vos que l'any 1991 estigueu bons, que tot vos vagi com desitjau, i pensau que no convé menjar tant perquè tant de menjar no és bo per res.

Molts d'anys!

La Mare de Déu de l'Esperança segle XVIII

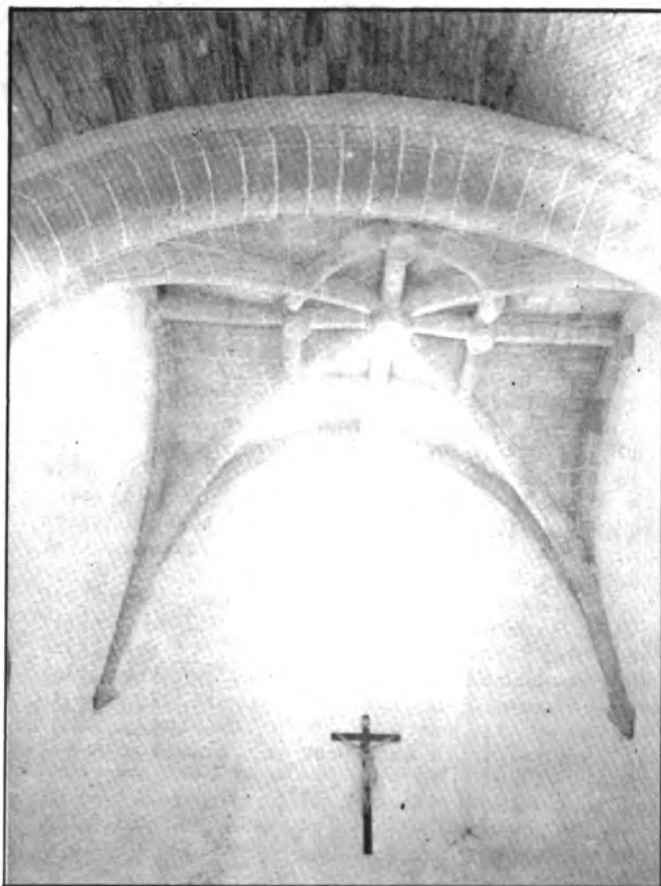
Al llarg del temps la devoció a l'Esperança ha tingut períodes de molta força i altres que sembla que ha estat absorbida i superada per altres devocions marianes. Les creences i les devocions, com tota obra humana, sofreixen canvis i transformacions. En el segle XVIII, precisament, sembla que es produïren algunes modificacions en les devocions dels gaballins doncs entre la documentació disponible no he trobat cap referència a l'Esperança.

Just començat el segle, a l'any 1703, fou acabada la capella de la verge del Roser, segons consta a la clau que tanca la volta. Aquesta capella, la que està a l'esquerra del presbiteri, és la més alta i la més garrida de totes les capelles de l'església del Castell, el que demostra que la devoció a la verge del Roser llavors gaudia de gran importància i fervor.

En aquell temps, a Mallorca, la devoció al Roser estava fortament arrelada; per donar un marc de referència, pas a transcriure uns paràgrafs de mossèn Pere Xamena i Francesc Riera¹. *"El 1571 fou l'any de la victòria de Lepanto, victòria que va ser atribuïda a la intercessió de la Mare de Déu. Arran d'aquest fet s'instituí la festa de la Mare de Déu del Roser o Rosari. Uns anys després ja hi havia a Mallorca unes quinze esglésies (la d'Artà fou una de les primeres) que la tenien. El rés del rosari era recitat en comú a les esglésies i en família a les cases particulars. A moltes esglésies s'edificaren capelles més sumptuoses que les ordinàries, dedicades al Roser per mor de l'impuls d'aquesta devoció. A finals del segle XVII, el bisbe Pere d'Alagó manifestava el seu goig davant el fet que la devoció del rosari s'havia expandit per tota la diòcesi que fins i tot als llogarets hi fos establerta la confraria del Roser. Es pot ben dir que el rosari durant els segles XVII i XVIII va ser la devoció més arrelada i més estesa que mai hi hagi hagut a Mallorca"*.

Els gaballins participaren d'aquella onada de devoció mariana al Rosari i prova d'aquest fervor es la capella del roser, la millor, des del punt de vista arquitectònic, de l'església del Castell.

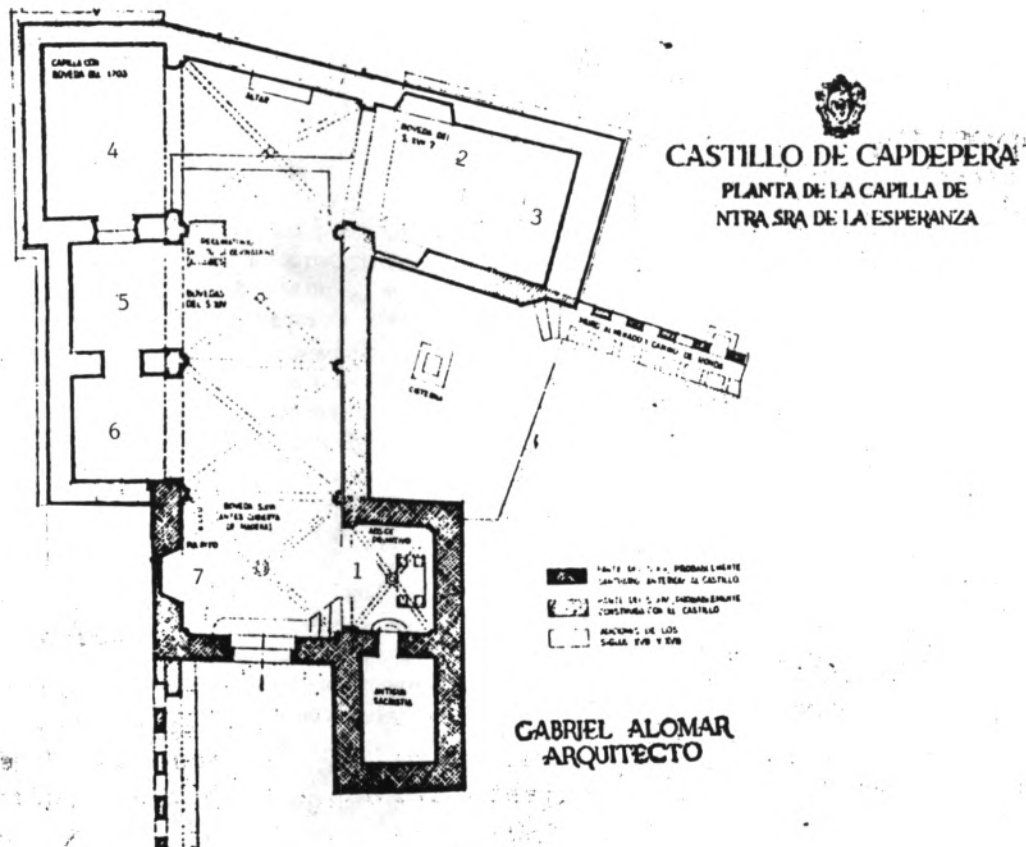
Un document² amb data del vii-i-nou de gener de l'any 1712, ens assabenta que els teixidors de lli d'Artà se separaren del col·legi de Palma i passa en a honrar a Nostre Senyora en el misteri de l'Assumpció. Aquesta referència històrica és interessant doncs fou el gremi de teixidors de lli qui introduí, al segle XVI, la devoció a l'Esperança als pobles d'Artà i Capdepera. Aquest canvi de patrona realitzat per l'important gremi de teixidors confirma uns canvis devocionals.

A finals del segle XVIII eren molt poques les esglésies mallorquines que conservaven una capella dedicada a Nostre Senyora de l'Esperança; tan sols els pobles de Sencelles i Sa Pobla i el santuari de Sant Salvador de Felanitx tenien una capella a aquesta devoció. A molts de pobles: Llucmajor, Manacor, Inca, Sóller, Selva, Porreres, Artà i Capdepera aquesta advocació havia estat absorbida per altres devocions marianes o bé l'havien substituïda³.

En aquest segle les advocacions marianes més arrelades i amb més força, després de la general i simple de "Mare de Déu", eren la del Roser, Rosa o Rosari, l'Assumpció i la Immaculada.

De l'Assumpció no tenim referències documentals, però sí de la Immaculada. A l'acta de la Visita Pastoral de l'any 1765 apareix un nou altar, el de la Immaculada Concepció. Aquest altar estava situat dins la segona capella que hi ha entrant a l'església a l'esquerra i que llavors s'anomenava de Crist Nostre Senyor. L'altar era petit amb l'imatge de la Puríssima Concepció de Maria col·locada dins un reduït nínxol. L'imatge, molt petita, fou costejada pel governador del Castell Francesc Petris⁴.

CAPELLES SEGLE XVIII

- 1.- Sant Joan Bautista
- 2.- Sant Sebastià
- 3.- Sant Antoni de Viana
- 4.- Mare de Déu del Roser
- 5.- Crist Nostre Senyor
- 6.- Ànimes Beneïdes
- 7.- Sant Vicenç Ferrer

La devoció a la Immaculada no tan sols estava profundament arrelada dins les classes populars sinó també dins les classes dirigents i autoritats. Temps enrera, institucions com la noblesa, la universitat literària i el Capítol de la Seu havien fet vot de defensar sempre la Immaculada Concepció de Maria⁵. No és estrany, per tant, que fos un governador del Castell qui introduís o impulsàs la devoció a la Immaculada, doncs a més a més de ser una autoritat militar pertanyia, normalment, a la noblesa.

Abans he esmentat que no disposam de cap document del segle XVIII que faci referència a la Verge de l'Esperança; per altre part, fou un segle de gran devoció mariana. Per salvar aquesta aparent contradicció he considerat com hipòtesi que aquella antiga fe en l'Esperança va seguir perdurant, si bé englobada o una mica tapada per una altra devoció mariana que llavors tenia molta força a Capdepera i a més estava de moda, em referesc al Roser.

A l'any 1792 en Jeroni de Berard ens descrivia el retaule del Roser, "tenia uns draps pintats i una imatge de Ntra Sra del Roser que era de bulto, petita, col·locada enmig de quatre columnes daurades d'ordre compost. Tot el retaule era de poc gust"⁶. El mateix autor també ens descriu l'altar major. "El retaule era un pia jaspiat amb lleugers relleus daurats que feien com una voreta entorn del retaule; dos petits nínxols del mateix estil amb sants de bulto; a la part alta un altre nínxol amb el Nin Jesús; un sagrari dorat. Tot el retaule era de mala gust i modern".

Aquest retaule, que era qualificat de modern, no se correspon amb el que hi havia a l'any 1686 quan la visita del bisbe Pere d'Alago; llavors a l'altar major hi havia "les figures de nostra Senyora de Esperança; ab lo Niño Jesús, St Joseph i St Antoni de Viana, tots de bulto".⁷

Per tant, a principis del segle XVIII, coincidint amb la construcció de les capelles laterals se produïren uns canvis dins la religiositat gaballina i provocaren una redistribució i canvis d'imatges. Així l'imatge de Sant Antoni de Viana passà a la capella que està a la dreta del prebisteri i l'Esperança a la capella de l'esquerra, es a dir, fou separada del Nin Jesús i es convertí en la Mare de Déu del Roser. L'imatge de Sant Josep fou retirada ja que no apareix ni en la relació que dona a principis de segle en Torres i Berard⁸ ni en la de Jeroni de Berard a finals de segle.

A la segona meitat del segle XVIII tenim una altra prova de la devoció de Capdepera a la Mare de Déu; és una estampa xilogràfica gravada pel prevere Melsion Guasp i que després aprofità el Gremi de Teixidors per propagar la seva devoció per esglésies i pobles de Mallorca. Segons el pare Gaspar Munar no hi havia dubte que originàriament aquesta estampa fou feta per representar a la nostra Verge de l'Esperança ja que la mar i les altes roques ho indiquen clarament⁹.

La figura que hi ha a aquesta estampa és una Immaculada dibuixada segons el patró artístic propi del segle XVII. El posat de l'imatge, la llarga i ample túnica, les mans juntes en senyal de submissió a Déu, fins i tot els raigs que formen una corona entorn del seu cap em recorden a l'escultura de la Mare de Déu que hi ha en el timpà de la Seu i que serví de model per a moltes altres imatges marianes.

Si bé originàriament aquesta estampa servia per representar a l'Esperança està ben clar que no podia ser una reproducció de l'imatge de la nostra Verge, doncs aquesta era de bulto, és a dir, just tenia el cap i les mans.

En aquell temps les arts, principalment l'arquitectura, l'escultura i la pintura, estaven al servei d'una idea religiosa: propagar la fe i la doctrina catòlica. Era l'època de l'art barroc, un art eminentment popular el qual mitjançant l'expressió d'emocions va atreure a un públic molt ample. La capella del Roser és barroca i també ho és aquesta estampa de l'Immaculada i el culte.

A l'estampa, la Mare de Déu apareix entronitzada damunt uns espadats que recorden el "Cap de la Pera", el paisatge que l'envolta és espectacular, amb unes altes i encinglades muntanyes que s'endinsen dins la misteriosa mar. El paisatge vol ser realista i al mateix temps commoure. L'art barroc volia acostar la realitat humana d'aquest món a una altra realitat divina. La Mare de Déu seguia vigilant i protegint als gaballins dels perills que, com sempre, venien per la mar; però, aleshores, la Verge no sols estava dins el Castell, sinó que també estava damunt les roques de la mar. En el segle XVIII la defensa dels gaballins no consistia en tancar-se dins el Castell i aguantar les embestides dels enemics, calia defensar la costa amb canons i demés armes de foc disponibles, els vaixells enemics no devien acostar-se a la vorera i per això construïren

la Torre Nova de Capdepera (torre Esbucada) o la d'Es Matzoc (any 1761); les circumstàncies històriques eren unes altres i la Verge s'hi adaptava. El missatge barroc de l'estampa volia acostar una realitat divina, la Verge, i una realitat humana, la necessitat de protegir-se de la perillosa vorera de mar.

El culte a la Verge del Roser també era ben barroc. Pels mesos de maig i d'octubre es feien processons pels carrers cantant o resant el rosari 10. També es treia a la Verge en processó quan hi havia necessitat d'aigua per salvar les collites i espantar el perill de la fam.

El rés del rosari era recitat en comú a les esglésies i en família a les cases particulars.

Durant uns anys, a l'església del Castell, s'utilitzà un orgue per donar més solemnitat a les celebracions religioses. A l'any 1789, el vicari Antoni Sard feia saber al bisbe de Mallorca que un any abans havia mort el vicari Pere Joan, el qual tocava l'orgue; actualment s'estava perdent 11.

Aquella fe en la Verge del Roser que en segle XVIII semblava tan forta i tan arrelada també decaigué. Quan a finals del segle XIX rebrotà de bell nou la devoció a la Verge de l'Esperança ja no fou per l'impuls del gremi de teixidors de lli perquè en aquells moments ja s'havia dis-

solt. La societat i la religiositat popular havia canviat considerablement però el fet de que la devoció rebrotàs demostra que de qualche manera la fe en l'Esperança havia romàs viva.

Josep Terrassa

Notes

1. *Història de l'Església a Mallorca*. Ed. Moll, 1986.
2. *Los gremios de Mallorca* de Bartomeu Quetgles.
3. *Viaje a las villas de Mallorca* de Jeroni de Berard.
4. Op. Cit.
5. Xamena i Riera. Op. Cit.
6. Jeroni de Berard. Op. Cit.
7. Gaspar Munar. *Santuario de Ntra Sra de la Esperanza*, 1967.
8. Melsion Llull. *Manejo de notas históricas*.
9. Gaspar Munar. Op. Cit.
10. Xamena i Riera. Op. Cit.
11. Melsion Llull. Op. Cit.

EL REI HERODES

COMENTARIS ENTORN D'UN LLIBRE

"Capdepera i els Reis" és un llibre amb una finalitat molt clara: deixar constància escrita i gràfica de les nombroses representacions de l'obra de teatre popular "El Rei Herodes".

L'obra, a Capdepera, gaudeix d'una llarga història i aquestes nombroses fites han estat recollides per Sebastià Ferrer "Malerter". La font de les dades ha estat la memòria col·lectiva d'un poble que ha participat amb entusiasme a totes i cadascuna de les representacions.

Sempre m'ha semblat un procediment arriscat confeccionar un llibre en base a les informacions que donen les fonts orals ja que la memòria no sempre ens és fidel i, sovint, les dades i opinions no es poden comprovar. Tot i això, aquest treball de recerca oral em sembla vàlid i positiu i és d'admirar com Sebastià Ferrer ha tret el fil d'aquesta història des de principis de segle fins a l'actualitat.

Des de fa molts d'anys, l'autor participa activament en aquestes representacions teatrals i, n'estic segur, han estat aquestes vivències personals i una elevada dosi de curiositat que, temps enrera, el feren posar fil a l'agulla.

Moltes de les experiències de la gent senzilla del poble no estan recollides per la paperassa oficial, per això no hi ha més remei, si volem recordar-les, que acudir a la tradició oral. ¿Qui recordarà la importància que ha tengut per als gabellins l'obra de palma quan ja no quedi ningú que l'hagi treballada de sol a sol? ¿Com podem conèixer la importància del contraban a Capdepera si no és a partir de les fonts orals? Aquests i d'altres són temes que caldria recuperar.

Hem d'agrair a Sebastià Ferrer i a tots els qui l'han ajudat a la confecció del llibre la recuperació d'unes vivències senzilles però ben nostres.

PEP TERRASSA

